Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

הײנט 8 זײטען.

נײער פאלקסבלאט

№ 158 | Łódź, Sroda 9 lipca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך י״ג תמוז תר״ץ | № 158

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

ענגלישע רעגירונג שולדיג

אין די ארץ־ישראל־געשעהענישן פון פערגאנגענעם יאהר

אזוי ווערט ערקלערט אין בעריכט פון דער מאנדאטען־קאמיסיע

ירושלים, 8 (י. ט. א. טעלעגראפיש) „דיילי טעלעגראף" ברענגט אינפארמאציעס וועגן בעריכט פון דער מאנדאטען־קאמיסיע, די מאנדאט־קאמיסיע מאכט פעראנטווארטליך די ענגלישע רעגירונג פאר די געשעהענישן און טיילווייז פאר די קאנצעסיענצען. די מאנדאטען־קאמיסיע מאכט פאראנטווארטליך דער אי־ רעגירונג פאר איהר האלטונג בעת די אונרוהען.

וועגן דער קאלאניזאציע האט די מאנדאטען־קאמיסיע זיך ניט ארויסגעזאגט, די רעזערווירט זיך ארויסצוזאגן איהר מיינונג נאכ׳ן בעריכט פון סער סימפסאן.

צוויי אמעריקאנער מיליארדערן

אלס סטאלינס ראטגעבער אין ווירטשאפטליכע פראגען

פאריז, 8 (ספ. טעל.) פון פאריז זענען ארויסגעפאהרען קיין רוסלאנד לויט סטאלינס איינלאדונג צוויי באקאנטע אמעריקאנישע מיליאנערן קאמפבעל און ראלף בודע אלס ראטגעבער פון דער סאוויעטישער רעגירונג אין ווירטשאפטליכע פראגען.

קאמפבעל, וועלכער ווערט אין אמעריקא גערופען דער קעניג פון תבואה, האט בדעה ארויסצופיהרען א פולשטענדיגע רעארגאניזאציע פון דער תבואה ווירטשאפט אין די סאוויעטן. צוליב דעם דאזיגען צוועק גייט ער אויף א עראפלאן בערייזען די סאוויעטן כדי זיך צו באקענען מיט׳ן צושטאנד פון דער סאוויעטישער לאנדווירטשאפט, דערנאך וועט ער אפהאלטן א קאנפערענץ מיט סטאלינען, כדי איהם צו געבען, ווי ער האט זיך אויסגעדריקט, א פאר גוטע עצות.

ראלף באדע דער פרעזעס פון דער צפון באהן אין אמעריקא אהט גענומען אויף זיך די אויפגאבע צו סאנירען דעם קאטאסטראפאלען צושטאנד פון די סאוויעטישע באהנען.

א הידראפלאן מיט פאסאזשירן

אריינגעפאלען אין וואסער

3 פאסאזשירען דערטרונקען

קאפענהאגען, 8 (ספ. טעל.) נעבען באלטיאלם איז אריינגעפאלען אין וואסער א דייטשער הידראפלאן, וואס פליעט קורסירען צווישען שוועדען און שטעטין. דריי פאסאזשירען זענען דערטרונקען געווארען. די איבריגע האט מען ארויסגעראטעוועט.

ווידער אנגעקניפט אפיציעלע אונטערהאנדלונגען

צווישען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און דעם קאלאניאל־אמט

לאנדאן, 8. (יט״א טעלעגראפיש) ווי די יידישע טעלעגראפען אגענטור דערוויסט זיך פון די אמטן, מייסטען צו פערלעבען קרייזען זענען ווידער אנגעקניפט געווארען אפיציעלע בעציהונגען צווישען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און דעם קאלאניאל־אמט. די בעציהונגען זענען ווי בעוואוסט, געווען איבערגעריסען נאכדעם ווי עס איז ארויסגעגעבען געווארען די עליה גזרה.

ווי די יידישע טעלעגראפען אגענטור ערוויס זיך ווערען געפיהרט ווייטערע אונטערהאנדלונגען קיין גענויער רעזולטאט וועט אבער נישט בעקאנט ווערען ווייל עס ווערט אבגעווארט אויף דעם בעריכט פון סימפסאנען.

דער בעריכט פון סער סימפסאן, וועט פערעפענטליכט ווערען וואהרשיינליך ערשט סוף חודש יולי.

ארעסטירט א אנגעזעהענעם פינלענדישען קאמוניסט אין שוועדען

שטאקהאלם, 8 (ספ. טעל.) די שוועדישע פאליציי האט היינט ארעסטירט אין שטאקהאלם איינעם פון די אנגעזעהענסטע פיהרער פון די פינלענדישע קאמוניסטען, וועלכער איז אויך א פערזאמלונג שארף ארויסגעטרעטען געגען די פינלענדישע לאפאוצעס און דעם פינלענדישען פרעזידענט. אלס פראטעסט געגען דעם ארעסט פון דעם פינלענדישען קאמוניסט האט די שוועדישע קאמוניסטישע פארטיי איינגעארדענט א דעמאנסטראציע פאר׳ן בנין פון פאליציי - פרעזידיום. די פאליציי האט די דעמאנסטראנטען צושפרייט.

ב״ה

צו דער יודישער בעפעלקערונג אין לאדז

די פעראדנונג פונ׳ם רבינאט און ועד הכשרות, אז יעדער עוף וואס ווערט געשאכטען א כשר׳ע שחיטה זאל האבען א באנדעראל, האט גורם געווען, אז די יודישע בעפעלקערונג זאל ניצול ווערען פון נבלות וטרפות.

היות א גרויסער טייל פון די גענזלערס, וואס זענען בהפקירא ניחא להו ווילען צוליב זייערע אייגענע אינטערעסען מכשיל זיין יודען מיט טרפות און שטערען מיט געוואלד דאס איינפיהרען א כשרע שחיטה, זענען מיר מפרסם און שטרענג מזהיר

נישט צו קויפען קיין געשאכטענע עופות אהנע באנדעראל

יעדער איינער וואס לאזט זיך פערפיהרען פון די גענזלערס און קויפט אהנע באנדעראל מוז פרעגען א שאלה אויף די כלים.

ועד הרבנים עם ועד הכשרות

ביי דער יודישער קהלה אין לאדז.

בעמערקונג: די וועלכע וואוינען אויף זומער־וואוינונג מעגען נישט קויפען ביי די ארומטרעגערס קיין געשאכטענע עופות אהנע באנדעראל.

לאדז, ג׳ בלק תר״ץ.

7752

קופאן 5

דריטע סעריע

גרויסען פרעמיען־קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען־קאנקורס, איז נויטיג צו צונויפזאמלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

אפעל פון פרעזידענט הובער צום אמעריקאנער סענאט

וויען, 8. (ספ. טעל.) פון וואשינגטאן טעלעגראפירט מען, אז אין שייכות מיט דער סעסיע פון אמעריקאנישען סענאט וואס הויבט זיך היינט אן און וועט בעטראכטען די פ.א.ע וועגן דעם לאנדאנער ים אפמאך, האט דער פרעזידענט הובער פערעפענטליכט א אפעל צום סענאט אין וועלכען ער פאדערט א שנעלע און אומבעדינגטע ראטיפיקאציע פון לאנדאנער אפמאך. פון מאן כאן אפעל איז צוזעהען, אז פרעזידענט הובער וועט אין דעם פאל נישט איינגעהען אויף קיין שום קאמפראמיסען.

דועל צווישען צוויי גענעראלן

צוליב צייטונגס־ארטיקלען

בוקארעשט (ספ. טעל.) צווישען גענעראל ושיכאווסקי און גענעראל לופעסקו איז פארגעקומען א דועל. די גענעראלען האבען דריי מאל ארויסגעשאסען און דאן זענען זיי פונאנדערגעגאנגען.

דער דועל איז פארגעקומען צוליב די שארפע ארטיקלען, וועלכע גען. לופעסקו האט פערעפענטליכט געגען גען. ושיכאווסקי.

די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט ציהט צו זיך דער פאקט, וואס גען. ושיכאווסקי איז פארן דועל אויפגענומען געווארען דורכן קעניג.

א קאטאסטראפע מיט א דאמפער אויף דער ווייסעל

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צוליב די היצען, וואס הערשען די לעצטע צייט האט דאס וואסער אין דער ווייסעל אויסגעטריקענט און אויף איניגע ערטער זיך געבילדעט קליינע אינזלען. היינט פארטאג האט זיך א דאמפער, וואס איז געגאנגען פון פלאצק, קיין ווארשא אנגעשטויסען אויף אזא אינזעל. אין דעם דאמפער איז געווארען א לאך און ער האט אנגעהויבען צו טרינקען. צווישען די פאסאזשירען איז געווארען א געוואלדיגע פאניק. פרויען און קינדער האבען געוויינט. עס איז אלארמירט געווארען די רעטונגס וואך פון ווארשא און עס איז געלונגען דאס לאך צו פערשטאפען.

דער דאמפער איז אנגעקומען קיין ווארשא מיט א פערשפעטיגונג פון 7 שעה.

Dr. med. FELDMAN

אקושער און פרויען־ארצט

Rzgowska 5, tel. 191-08

נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג און אין דער לעצטע ניצע 7.30—5.30 פון Piotrkowska 62

א הערצליכען מזל־טוב

ווינשען מיר אונזער געעהרטען פרעזעס ה׳

שמואל דימאנט און פרוי

צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער

פרל. מלכה

מיט ה׳ שמעון ראטענבערג (לענטשיץ)

און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.

די פערוואלטונג און פערסאנאל

פון פעראיין „גמילת חסדים" אין לענטשיץ.

א הערצליכען מזל טוב און פיל נחת ווינש איך מיין פריינט

ר׳ אברהם אבא איינהארן און פאמיליע צו דער

חתונה פון זייער זוהן החתן המופלג

ר׳ פינחס זעליג איינהארן

מיט פרל. חי׳ שרה יעראזאלימסקא

דעם יונגען פאר א גליקליך און צופרידען צוזאמענלעבען.

יהושע וועלנאוש און פאמיליע.

7746

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער שווער־געטראפענער פאמיליע ליזעראוויטש צוליב׳ן טויט פון זייער נישט־פערגעסענעם מאן און פאטער

אברהם משה נ״ע

זייט געטרייסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבילי ציון וירושלים.

דער בעקער־צעך אין לאדז.

7751

טיף גערירט מיט טרעהרען אין די אויגען ביים פרישען קבר בעוויינען מיר דעם גרויסען פערלוסט, וואס האט געטראפען דער פאמיליע ארפינגער צוליב׳ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליכען מאן און פאטער

צבי הערש נ״ע

זייט פון גאט געטרייסט!

זיין אנדענק בלייבט אויף אייביג אין אונזער זכרון.

די לאקאטארען: הערצקע פיבישאק

אהרן רוסאק

הערשל ליבערמאן

יהושע פיין

בלוטיגער צוזאמענשטויס

צווישן מיליטער און דעמאנסטראנטן אין עגיפטען

צענדליגער דערהרגעטע און הונדערטער פערוואונדעטע

לאנדאן, 8 (אטא) לויט די לעצטע ידיעות פון עגיפטען איז דער פרעמיער נאהאס פאשא און זיינע בעגלייטער, וועלכע האבען געמאכט וואוהין ביז אנקומען פון צוג, איינגעשלאסען געווארען אין א הויז, ווייל דער המון האט זיי געוואלט אטאקירען. דער גובערנאטאר האט ארויסגעשיקט מיליטער־אפטיילונגען, וועלכע האבען בעפרייט די בעלאגערטע. דער המון האט בעווארפען דאס מיליטער מיט ציגעל און פלאשען. דאס מיליטער האט געשאסען. לויט אפיציעלע מעלדונגען זענען פאראן 6 דערהרגעטע.

קאירא 8 (ספ. טעל.) בעת דעם צוזאמענשטויס צווישען מיליטער און די דעמאנסטראנטען, וואס זענען בעפאלען דעם עגיפטישען פרעמיער נאהאס פאשא זענען פערוואונדעט געווארען 21 פאליציאנטען, צענדליגע צענדליג סאלדאטען און עטליכע הונדערט דעמאנסטראנטען.

מיט'ן אויפשטאנד פון די קורדען געגען טערקיי

פיהרט אן פולקאוויק לארענס

קאוונא 8 (אטא) לויט מעלדונגען פון רוסישע צייטונגען פיהרט אן מיט דעם אויפשטאנד געגען טערקען דער בעקאנטער ענגלישער אוואנטוריסט פולקאווניק לארענס.

ווי בעוואוסט האט פולקאווניק לארענס געשפילט א גרויסע ראלע ביים צוזאמענבראך פון אמאנוללאס רעגירונג אין אפגאניסטאן.

דעפ. קאשטשאלקאווסקי — ביאליסטאקער וואיעוואדא

וואַרשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) מארגען מיטוואך נעהמט א בער אין ביאליסטאק דעפ. קאשטשאלקאווסקי דעם אמט אלס וואיעוואדע.

בילינער געווארען דיסקאנטא אין דייטשלאנד

בערלין, 8. (א.ט.) די פריוואט דיסקאנטא איז ביליגער געווארען אויף א אכטעל און בעטרעפט אצינד 8 און דריי אכטעל.

גרויסע דעמאנסטראציעס פון ארבייטסלאזע אין ווארשא

5 פערזאן פערוואונדעט. — עטליכע צענדליג ארעסטירט

וואַרשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז אין ווארשא און דריי ערטער, פאר'ן מאגיסטראט, אויף פלאץ טעאטראלני, און פאר'ן בנין פון ארבייטס פערמיטלונגס ביורא אויף דער טשעפלא גאס פארגעקומען דעמאנסטראציעס פון ארבייטסלאזע. די דעמאנסטראציעס האבען געדויערט איינינע שעה. זיי זענען פארגעקומען 10 א זייגער אינדערפריה, 12 א זייגער און 4 נאכמ.

די ארבייטסלאזע האבען אויך געפרובט אפצוהאלטען א מיטינג. די פאליציי האט אבער דעם מיטינג צוטריבען מיט קאלט געוועהר, 5 פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען. עטליכע צענדליג פערזאן זענען ארעסטירט.

לופט־קאמוניקאציע צווישען איי־ראפא און אמעריקא

איז די פאלאר־געגענדען

א סאוויעטישע עקספעדיציע פאהרט אויספא שען די בעדינגונגען

ריגא, 8. (ספ. טעל.) דער איין ברעכער „סעדאוו" זאל אין די נאענסטע טעג ארויספאהרען אין די פאלאר געגענדען מיט א עקספעדיציע פון סאוויעטישע געלעהרטע מיט פראפ. שמידט אין דער שפיץ.

דער ציל פון דער עקספעדיציע איז צווישען אנדערעם אויסצופארשען דאס צפון־לאנד ווי אויך ארויסצופיהרען אויספא שונגען איבער די אטמאספערישע בעדינגונגען אין די פאלאר געגענדען. די מאטעריאלען וועלען שפעטער אויסגענוצט ווערען אויף ארויסצופיהרען א רעגולערע לופט־קאמוניקאציע צווישען איירופא און אמעריקא אויף דעם פאלאר שטח. אויף דעם צפון לאנד וועט די עקספעדיציע איבערלאזען איבערווינטערען 4 מיטגלידער פון דער עקספעדיציע בכדי ארויסצופיהרען א גענויע אויספארשונג פון דער אינזעל.

קאמיטעט פון פערטיידיגער

דער צענטראלעוו מאביליזירט זיינע אדוואקאטען אויפ'ן קראקאווער פראצעס

וואַרשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פראצעס, וואס ווערט פערגעפיהרט געגען די איינארדנער פון קראקאווער קאנגרעס איז אין די קרייזען פון צענטראלעוו ענטשטאנען דער געדאנק צו בילדען א קאמיטעט פון פערטיידיגער, אין קאמיטעט זאל אריין אלע אדוואקאטען, וואס געהערען צו די ריכטונגען, וואס געהען אריין אין צענטראלעוו.

די אויספארשונג וועגן קראקעווער קאנגרעס קומט ווייטער פאר

וואַרשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט האבען איינינע פארשטעהער פון צענטראלעוו אין ווארשא בעקומען אויפפאדערונגען פון אויספארשונגס־ריכטער אין קראקא צו קומען קיין קראקא און אבגעבען ערקלערונגען וועגען דעם קראקאווער קאנגרעס.

היינט זענען אויך געבראכט געווארען קיין קראקא עטליכע צענדליג פויערים, וועלכע מען האט ביינאכט ארויסגענומען פון די בעטען. מען האט זיי געשטעלט פראגען וועגען זייער בעטייליגונג אין קאנגרעס, צו זיי האבען געשטימט פאר דער רעזאלוציע געגען דעם מלוכה פרעזידענט א. א. וו.

נישט קיין ענדגילטיגע אבער אויף די אל עפעקטען האלט זיך אבער פארט דער קלאנג, אז צו א פראצעס וועט נישט קומען.

ענטדעקט סיסטעמאטישע גנבות אין מיליטער־מאגאזינען

מלוכה־אוצר געליטען א היזק פון 100 טויזענד זלאטעס

וואַרשא 8 (טעלעפאניש) צוליב א סכסוך צווישען די שותפים איז דיי פאליציי געלונגען צו קומען אויף די שפורען פון א גוט ארגאניזירטע און פערגאנצ... קאנספערירטע אפערע פון סיסטעמאטישע גנבות פון בענזין און אויל פון די מאגאזינען פון ערשטען לופט־פליהער פולק אין ווארשא.

אין דער אפערע זענען פערמישט דער מאגאזינער וולאדיסלאוו יאבלאנסקי און זיין אקוויזיטאר מאצלאוו מייער.

א דריט די זענען נאך אין דער אפערע פערמישט אנגעבליך 40 פערזאן ציווילע און מיליטער לייט.

פערשיט די גאנצע חבורה האט וואצלאוו מייער אויס נקמה, ווייל ער האט בעקומען צו זיינע פראווידע פון יאבלאנסקי'ן פאר ארויספיהרען די טראנזאקציע פון פערקויפען בענזין פאר 18 טויזענד זל.

היינט אינדערפריה זענען זיי בייטע ארעסטירט געווארען.

לויט ווי מען איז זיך משער האט דער מלוכה אוצר געליטען א היזק פון 100 טויזענד זלאטעס.

בעוועגליכע פעסטונגען

אין אמעריקא ווערען געבויט נייע ריזען־טאנקען

פון ניו־יארק איז מען מודיע:

די רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאטען בויט א מאדעל פון א ריזען־טאנק, דאס וועט זיין א בעוועגליכע פעסטונג, וואס וועט זיין פערהיט פאר אטאקעס פון גאז און באמבעס.

די שנעלקייט פון טאנק וועט זיין: אין וואסער 16,5 קילאמעטער, אויף א גוטען וועג 115 קילאמעטער און אויף א זעהר שלעכטען 24 קילאם. א שעה.

די קאסטען פון איין אזעלכען טאנק וועלען בעטרעפען 52 טויזענד דאלאר.

אפגעברענט א יודיש שטעטעל

100 פאמיליעס געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ

קראקא, 8. (טעלעפאניש) אין שטעטעל פעפשעוויטשן, ביי סטאניסלאוואוו איז אויסגעבראכען א שרפה. אלע היזער זענען אוועק מיט'ן רויך. 100 יודישע פאמיליען זענען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ.

אפגעברענט א פאפיר־פאבריק אין טשענסטאכאוו

6 מיליאן זלאטעס שאדען. — 500 ארבייטער אהן ברויט

טשענסטאכאוו, 8. (טעלעפאניש) היינט איז דא אויס־געבראכען א גרויסע שרפה אין דער פאפיר־פאבריק פון דער פירמע קאהן און נאך קוםזעלד. שפעט אין אווענט געדויערט נאך די שרפה. דער היזק בעטרעפט 6 מיליאן זלאטעס. 500 ארבייטער זענען געבליבען אהן ברויט.

א פויערטע ערמארדעט איהר מוטער

און בכדי צו פערווישען די שפורען צינדט זי אונטער דאס הויז

לובלין, 8 (טעלעפאניש) אין א דארף ביי לובלין האט די פויערטע אלעקסאנדרא קאמינסקא דער־מארדעט איהר מוטער און זי בעהאלטען אויפ'ן בוידעם. דאן איז זי אוועק אין קלויסטער.

צוריקקומענדיג פון קלויסטער האט זי וועלענדיג פערדעקען די שפורען פון מארד אונטערגעצינדען דאס הויז. די שרפה איז אבער פערלאשען געווארען און מען האט ענטדעקט דעם קערפער פון דער ערמארדעטער.

די מוטער־מערדערין איז ארעסטירט.

העכער 200 סאוויעטישע בעאמטע

ווילען זיך נישט אומקעהרען קיין רוסלאנד

ריגא (ספ. טעל.) פון מאסקווע איז מען מודיע, אז אויפ'ן צוזאמענפאהר פון דער קאמוניסטישער פארטיי איז איבערגעגעבען געווארען וועגן 205 סאוויעטישע בעאמטע אין אויסלאנד, וואס ווילען נישט צוריקקומען קיין רוסלאנד.

מיאל האבען גערעדט וועגען דעם, אז פיל בעאמטע אין אויסלאנד האבען בעקומען גרויסע סומען געלד, כדי זיי זאלען נישט ארויסטרעטען מיט רעוועלאציעס וועגען די סאוויעטען.

אויפ'ן צוזאמענפאהר זאל זיין בעשלאסען געווארען אויך ווייטער צו שיקען קיין אויסלאנד בלויז אזעלכע קאמוניסטען וואס שטאמען פון ארבייטער־

בערלין (ספ. טעל.) „רויל" ברענגט די סענסאציאנעלע ידיעה, אז אויך מאקסים גארקי האט זיך סאוויעטען צו קומען קיין רוסלאנד, גארקי, ווי בעקאנט, וואוינט אויפ'ן אינזעל קאפרי אין איטאליען.

א נייע מעשה בעסיעדאווסקי

מיט געוואלד געוואלט אוועקפיהרען א געוו. דירעקטאר פון דער סאוויעטישער באנק אין פאריז

פאריז, 8. (ספ. טעל.) דער סעקרעטאר פון דער סאוויעטישער האנדעלס־מיסיע אין פאריז סאסענקא האט זיך געווענדעט צו דער פראנצויזישער מאכט מיט א בקשה וועגען ערטיילען אהם אזיל־רעכט.

סאסענקא האט פאר זשורנאליסטען ערקלערט, אז די טשעקיסטען פון דער האנדעלס־מיסיע האבען געהאט ברעה מיט געוואלד ארויסצופיהרען קיין רוסלאנד דעם געוועזענעם דירעקטאר פון דער סאוויעטישער באנק אין פאריז קרזקאווראנגאווסקי, וועלכער האט מיט א געוויסער צייט צוריק פערלאזען דעם סאוויעטישען דינסט.

די פראנצויזישע פאליציי האט דעם פלאן ענטדעקט און איז נעצוואונגען דעם הויפט ארגאניזאטאר דעם טשעקיסט מאקסימאוו צו פערלאזען פראנקרייך.

גרויסע שרפה אין אלעקסאנדער ביי לאדז

אבגעברענט געווארען דאס שטאטישע קינא־טעאטער

אלעקסאנדער, 8 (טעלעפאניש) ארום 11 זייגער ביינאכט איז אין אלעקסאנדער אויס־געבראכען א שרפה אין דעם „דאם לודאווע" וואו עס געפינט זיך דאס שטעטישע קינא־טעאטער. צו־ליב דעם שטארקען ווינד, איז די רעטונגס־אקציע געווען זעהר בעשווערט. דאך איז די אלעקסאנדרער פייערלעשער מיט גרויסע מיה בעלונגען צו לאקאליזירען דאס פייער, אז עס זאל זיך נישט איבערכאפען אויף די שכנישע בנינים. דאס קינא טעאטער איז אבער שוין נישט געלונגען אבצוראטעווען און דער גאנצער בנין איז אוועק מיט'ן רויך. אין דער רעטונגס־אקציע האט זיך אויך בעטייליגט די פייערלעשער, וואס זענען אנגעקומען פון לאדז.

צום גליק איז היינט קיין פערשטעלונג נישט פארגעקומען. אין אווענד איז נאר פארגעקומען א פרובע. די סבה פון דער שרפה איז נישט בעוואוסט.

פרום 2 זייגער ביינאכט איז דאס פייער נאך נישט פערלאשען.

שטאטיש טעאטער
ציגעל־גאס 63.
אנט. מ. מואה.
יאר XV.
גאסטראלן פון דער ווילנער טרופע
היינט, מיטוואך, 9 אוונט, פון 50 גר. ביז 3,50 זל.
„באנאכט אויפן אלטן מארק"
פון י. ל. פרץ.
מארגען, דאנערשטאג: „א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאליער".
פרייטיק, פרעמיערע: „יורן־שטאט", דראמע אין 3 אקטן מיט א פראלאג פון אהרן צייטלין

לאדז, 9 יולי 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 9 יולי 1930

די שמחה אין דייטשלאנד

אין דייטשלאנד איז ששון ושמחה, די רהיין־געגנט איז אפגערייניגט געווארען, נישטא מעהר קיין פרעמדע אקופאציע, נישטא מעהר קיין אינטערנאציאנאלע ארמעען אויף דייטשער ערד, די לעצטע פראנצויזישע סאלדאטען האבען פערלוירען דאס לאנד און די דייטשע פאהן וועהט ווייטער איבער מיינץ, קאבלענץ, טריער און וויסבאדען.

מען פערשטעהט די שמחה פון דייטשען פאלק. מען פערשטעהט, אז די אקופאציע פון דער רהיין־פראווינץ איז געווען א זאגנד און הארץ פון דייטשען פאלק, דער פאקט, וואס גראד דער רהיין, דער דייטשער טייך, פון וועלכען דאס ליד זינגט און די לעגענדע דערצעהלט, א גראד דער טייך, וואס איז גראד דער סימבאל פון דייטשער איינהייט, איז אזוי פיל יאהרען געווען פערפרעמדט, און אויף זיינע ברעגעס האט געוועהט א פרעמדע פאהן, מען דארף זיין א נאר אדער א חשש אום נישט צו קענען ארער נישט וועלען פערשטעהן וואס פאר א דייטש עס בעדייט דער רהיין, וואס פאר דעם ענגלענדער עס איז די טעמזע, וואס פאר רוסלאנד עס איז די וואלגא, וואס פאר'ן פאליאק עס איז די ווייסעל, דאס איז פאר'ן דייטש דער רהיין און אפשר נאך מעהר. ארום די טייכען שוועבט נישט אזוי פיל פאעזיע, זיי זענען נישט אזוי פיל בעזונגען און פערהערליכט געווארען, ווי דער רהיין האט עס דערגרייכט אין פאעזיע און פראזע פון דייטשען פאלק.

די שמחה איז נאטירליך, מען מעג נאר בעדויערען, וואס בעת חדוה, ווען דער עולם האט זיך גע־לאזען וואוילגעהן, האט מען אביסעל איבערגעבאפט די מאס און מען האט אין די רעדעס לכבוד דער בעפרייאונג אזוי קאריינגעמישט די מזרח־גרעניצען, מען האט אזוי געהערט רעדען פאמארזשע, דאנציגער קארידאר, און נאך אזעלכע שטותים, וואס אין א נארמאלע צייט פערשווייגט מען עס. ווי זאגט דאס פאלק: וואס ביי א ניכטערען אויף דער לונג דאס איז ביי א שכור אויף דער צונג. דער עולם איז געווען פערשכורט פון שמחה, האט מען גערעדט וואס מען דארף נישט.

עס איז אזוי דא צו בעדויערען די עקסצעסען, און פאגראמען, מאקע אויף דייטשען, אויף די א. ג. „סעפאראטיסטען“ וואס קומען איצט פאר אין די בעפרייטע שטעט. וויל אומשולדיגע מענשען ליידען פאר פרעמדע זינד. אבער אויך הערפון לאזט זיך עפעס לערנען, עס לאזט זיך לערנען ווי אזוי מען דארף נישט מאכען קיין פאליטיק, ווי אזוי מען טאר זיך נישט שפילען מיט פאלקס־צארן, ווי אזוי מען טאר נישט אריינציהען אין דער פאליטיק עלעמענטען וואס קענען מיט דער צייט ווערען געפעהרליך.

דער ענין „סעפאראטיסטען“ געהערט צו די טרויעריגסטע קאפיטלעך אין דער געשיכטע פון אייראפעאישער דיפלאמאטיע אין דער צייט פון נאכ'ן קריג, בעת עס האט זיך אנגעהויבען די אקופאציע פון דער רהיין־געגענד. האט מען גע־זאגט, אז דאס איז נאר א צייטווייליגע זאך, אז דאס איז נאר א שטראף־מיטעל נעגען דייטשלאנד אז מען וועט שפעטער מוזען די געגענד אפרוימען. אבער פערספעקטיווע האט די פראנצויזען נאר נישט געשמעקט, און מען האט געזוכט א מיטעל ווי אזוי די געגענדען אלעען שוין בלייבען אפגעריסען פון דייטשלאנד און אז מען זוכט געפינט מען.

ווי בעוואוסט, איז דייטשלאנד ביז'ן יאהר 1870 געווען צוריסען און געטיילט אויף עטליכע צעהנדליג קליינע מלוכהלעך, פירשטענטימער, און הערצאג־טימער. און די אלטע טראדיציע, די צוטיילונג און צוריסענקייט, וואס איז געווען דאס היסטארישע אומ־גליק פון דייטשען פאלק, און די אומגליקליכע טרא־דיציע לעבט נאך, זי דרעמעלט אין די טיפענישען, אין געוועהנליכע צייטען ווערט דער פערלאנג צו סעפאראטיזם אונטערגעדריקט דורך דעם געמיינזאמען געפיהל, ווען די געגענד איז אבער געווען אקופירט פון א פרעמדער מאכט, און נישט געווע שווער אויפ־צוטרייסלען די אלטע אינסטינקטען און אונטער'ן שוץ פון א פרעמדער שווערד האט זיך אנגעהויבען א סעפאראטיסטישע בעוועגונג, וואס האט געהאט דעם צוועק צו שאפען א זעלבסטשטענדיגע מלוכה פון דער רהיין־געגנד.

די בעוועגונג איז באלד געווארען אונטער־דריקט, נישט געקוקט אויף דער פרעמדער הילף, וואס די פיהרער האבען בעקומען, אבער אזוי לאנג ווי דאס פרעמדע מיליטער איז געווען אין לאנד זענען די סעפאראטיסטען געזעסען רוהיג און קיינער האט זיי נישט געטשעפעט. קוים איז דאס פרעמדע מיליטער אוועק, האט מען זיך גענומען צו זיי, נישט געקוקט אויף דער אפמאך לויט וועלכען די סעפאראטיסטען ווערען אמנעסטירט, די רעגירונג זאגט זיי טאקע נאכגיבען, אבער דאס פאלק מאכט פאגראמען.

אט אזוי זעהט אויס די שמחה אין דייטשלאנד לכבוד דער בעפרייאונג פון דער רהיין־געגענד.

ש. י. סטופניצקי

די איצטיגע לאגע פון אויפבוי־ווערק אין א"י

בעריכט פון דער א"י־עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ

לאנדאן (יט"א) דער בעריכט פון דער א"י־עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ וועלכער איז, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט טעלעגראפיש, די מעגן פערעפענטליכט געווארען וועגען דער לויפענדער טעטיגקייט פון דער יודישער אגענץ פאר די לעצטע חדשים, האט דעם פאלגענדען ווארטלויט:

1) די ארבייט פון דער אגענץ פאר די לעצטע חדשים, האט פערשטענדליך געליטען צוליב דער קאנצענטרירונג פון א גרויסען טייל קרעפטען פאר די אויפגאבען, וואס זענען געווען א רעזולטאט פון די אויגוסט־געשעהענישען. דערצו געהערט די ארבייט אין צוזאמענהאנג מיט דער בריטישער אויס־פארשונגס־קאמיסיע, מיט דער אויספארשונג פון מער כימפסאן ווי אויך מיט צוגרייטען מאטעריאל פאר דער כותל־מערבי־קאמיסיע. די ארבייט פון דער עקזעקוטיווע איז אויך בעשווערט געווארען צו־ליב דער פינאנציעלער לאגע, נאכדעם ווי דאס יודישע פאלק האט אין די ערשטע חדשים נאך די אוי־גוסט־אונרוהען און אנ'אימפאזאנטער אנשטרענגונג געשאפען א בעדייטענדע סומע פאר'ן הילפס־ווערק און פאר'ן ווידעראויפבוי פון א"י, איז עס געווען אונ־פערמיידליך, אז ערשט נאכ'ן פערלויף פון א געוויסער צייט האט ווידער געקענט אנגעהויבען ווערען די רעגולערע געלד־זאמלונגס־טעטיגקייט. די געלד־זאמ־לונג איז אויך אונגינסטיג בעאיינפלוסט געווארען דורך דער שלעכטער ווירטשאפטליכער לאגע אין די פעראייניגטע שטאטען און אין דער מערהייט אייראפעאישע לענדער.

פארשריט אין דער קאנסאלידירונגס־ארבייט

2) די אויפגאבע פון דער לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע אין דעם יאהר איז געווען אין הסכם מיטן פראגראם די קאנסאלידיראציע פון די קאלאניעס פון דער יודישער אגענץ אין עמק הירדן און אין מזרח־טייל און אין מערב־טייל פון עמק יזרעאל אין דער צייט, ווען די קאנסאלידאציע פון די נייע־געגרינדעטע אין יאהר 1927 זידלונגען אין מערב־טייל פון עמק איז שוין דורכגעפיהרט געווארען, און דער־מיט איז פערענדיגט געווארען די קאנאליזאציע פון די עקזיסטירענדע קאלאניעס, און א"נע קרעפטען זע־נען בענוצט געווארען פאר נייער קאלאניזאציע פון און אבער צו צווייפלען צי די פינאנציעלע לאגע וועט ערלויבען דורכצופיהרען דעם קאלאניזאציע־פלאן. אלענפאלס האט די קאנסאלידיראציע אין דעם יאהר געמאכט בעדייטענדע פארשריטען. דער ציל פון דער קאנסאליזאציע איז צו מאכען די זידלונגען דורך אינ־טענסיווער ווירטשאפטליך זעלבסטשטענדיג: און צו רעגוליערען אויף; נסוד פון אפמאכען די בעציהונגען צווישען די זידלונגען און דער קאלאניזאציע־אינ־סטאנץ, דער יודישער אגענץ, אויף דער גרונדלאגע פון קאנטראקטען. לויט דעם ראציאנעלען פלאן זענען געשאפען געווארען און א רייהע קאלאניעס וואסער־אינ־סטאלאציעס (צ. ב. אין בלפוריה און קבוצת שילער ביי רחובות) און אנדערע געגיכערט ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג דורך צו קויפען פרישען בארען (צ. ב. אין כפר, כנרת, מרחבים, כפר, רישודור און אנד־ערע), אין אנדערע ווידער וואו עס איז נעזען אונ־מעגליך צוצוקויפען באדען, איז געשאפען געווארען א מעגליכקייט צו פירען א רענטאבלע ווירטשאפט דורך דער פערקלענערונג פון דער צאהל קאלאניס־טען (צ. ב. אין כפר־חטים), דורך א רייהע שאפער־ארבייטען אין עמק און אויפ'ן ברעג פון ים ווי אויך דורך טעלעפאן־אינסטאלאציעס איז נישט נאר פער־בעסערט געווארען דער זיכערקייטס־צושטאנד, נאר אויך די קאמוניקאציע און אפזאץ־מעגליכקייטען.

נייע קאלאניזאציע־ארבייט

3) נייע קאלאניזאציע ליגט נישט, זי שוין גע־זאגט אין די ראהמען פון הייזעהריגען פראגראם פון דער קאלאניזאציע־אפטיילונג, דאך האט געקענט געשאפען ווערען א נייע זידלונג: פיתחתן. צו דרום פון רחובות, וואו עס זענען בעזעצט געווארען פערצי יודישע משפחות פון בולגאריע, אויפ'ן יסוד פון קליי־נע ווירטשאפטען מיט פאמעראנצען־גערטנער אלס הויפט קולטור, ווי בעקאנט האט דער אדמיניסטראציע ווער קאמיטעט פון דער יודישער אגענץ אויף זיין לעצ־טער זיצונג בעשלאסען מיט מיטלען, מחוץ דעם בוד־ושעט צו בעזעצען טויזענד יודישע ארבייטער־משפחות אין דער אומגעגנד פון די גרויסע פלאנ־צונגס־קאלאניעס, דער דאזיגער פלאן געפינט זיך נאך אין סטאדיום פון פארבערייטונג, וואס שייך דעם ווידעראויפבוי פון די זידלונגען וואס זענען צושטערט געווארען אין אויגוסט, ווערען די דאזיגע ארבייטען דורכגעפיהרט מיט די מיטלען פון הילפס־פאנד דורך דער קאלאניזאציע־אפטיילונג פון דער יודישער אגענץ, אין בארטוביה זענען ערפאלגרייך אונטער־גענומען געווארען וואסער־בוי ארבייטען און 2000 דונאם זענען צוגעקערט געווארען אלס פארבערייטונג פאר די לאנדווירטשאפטליכע ארבייטען פון נעקסטען יאהר. עס ווערען נאך געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט בארטוביה־קאלאניסטען ארום די איינצעלהייטען פון פלאן וועגען ווידעראויפבוי די דאזיגע זידלונג.

רעזולטאטען פון דער לאנדווירטשאפטליכער עקספערימענטאלער סטאציע

4) די לאנדווירטשאפטליכע עקספערימענטאל־סטאציע פון דער יודישער אגענץ, וואס איהר צענ־טראלע איז אריבערגעטראגען געווארען פון תל־אביב קיין רחובות, בעת נעבען איהר עקזיסטירט אין גבעת (מערב־עמק) א פיליע, וועט פאר איהרע ארבי־טען צו דער ווירטשאפטליכער אויספארשונג פון די בעדינגונגען פון דער לאנדווירטשאפט אין א"י און פון דער איינפיהרונג פון פערבעסערטע ארבייטס־מע־טאדען אין די זידלונגען, מיט א געוויסער צייט צוריק האט די עקספערימענטאל־סטאציע דורכגעפיהרט דורך איינעם פון איהרע בעאמטע אונטערזוכונגען אין דער אראנזשען־צוכט אויפ'ן קיפה. עקספערימענטען מיט בעוואסערטער קארטאפעל־זייצונג אויף די עקספערימענטאל־פעלדער פון דער סטאציע האבען זיך גוט איינגעגעבען און וועלען דעריבער אין די נעקסטע יאהרען ווידערהאלט ווערען און א גרעס־סערען אומפאנג. די סטאציע האט געשיקט קיין לאנדאן פלאקס, וואס איז דאס ערשטע מאל קול־טיווירט געווארען אין יודישע קאלאניעס, וואו די לאנדאנער אונטערזוכונג איז אויסגעפאלען זעהר גוט וועט די סטאציע דאס קומענדע יאהר ארגאניזירען צום ערשטען מאל דעם פלאקס־עקספארט קיין אויסלאנד.

מערק פאר די פאלעסטינא־פראדוקציע

5) דער אפזאץ פון פראדוקטען פון אונטערע זידלונגען אויף די א"י־מערק, און קודם כל אויף די יודישע א"י־מערק מאכט פארשריטען. דער אפ־זאץ־קאאפעראטיוו „תנובה“ האט פערעפענטליכט א בעריכט, פון וועלכען עס איז צו זעהען אז הן דער אפזאץ פון מילך ווי מילך־פראדוקטען, הן פון גרינווארג, אייער, געפליגעל, און אויבסט האט זיך אין דעם לעצטען יאהר שטארק פערגרעסערט, פאר'ן שוין ריזיג פון דער פראגע וועגען געווינען נייע אויסלענ־דישע אפזאץ־מערק פאר די פראדוקטען פון אונ־זערע זידלונגען האט די עקזעקוטיווע בעשטימט א ספעציעלען קאמיטעט.

די שנים־אויסזיכטען

6) די אויסזיכטען אויף הייזיעהריגען תבואה־שנית אין אונזערע זידלונגען זענען געווען זעהר גוטע די הייזשעריקען האבען גורם געווען בלויז אונבעדייטענדע היזקות. לייראר האבען זיך די גוטע אויס־זיכטען נישט ערפילט. די פעלד־מייזפלאג, וועלכע האט זיך צוגעשט בעוויזען און מערב־גליל און סי־טעלען עמק, און האט אויך ארומגענומען אויך דאס גוריס־געביט, בעדייטעט א שווערע פערלוסט פאר אונזערע זידלונגען, טייל וויין וואר די פולשטענדיגע פערניכטונג פון די תבואות.

עס פערשווינדט איצט

די לעצטע אויטאנאמע יודישע שטאט אין אייראפא

פון אלע אויטאנאמע יודישע געטא־שטעט און אייראפא מיט פאליטישער זעלבסטשטענדיגקייט און מיט איינענע פולער שטאטישער נעזעצגעבונגס־קראפט איז ביז היינט פערבליבען בלויז די קהלה פון אייזענשטאדט אין עסטרייכישען בורגענלאנד, וועלכע עס עסטרייך האט לויט'ן פריעדענס־טראקטאט בע־קומען פון אונגארן. דאס איז איינע פון די בעריהמטע „שבע קהלות“ וועלכע האבען דורך הונדערטער יאה־רען נעהאט די בריידטסטע אויטאנאמיע און פון זיי־ערע ישיבות זענען ארויסגעקומען א סך גדולים און צדיקים.

אין אונגארן האבען די דאזיגע קהלות געפיהרט אנ'אפגעזונדערטען פרומען יודישען לעבען, אבער צייט דעם איבערגעהן אין עסטרייכישען מלוכה־פערבאנד איז דאס לעבען פון א בעזונדערען עסט־רייכישען בורגענלאנד, האט דער מאיערנער מערב גייסט אנגעהויבען אריינבלאזען אויך אהין, די עסט־רייכישע פערוואלטונג בעמיהט זיך אפילו זעהר, שטארק שוינען און רעספעקטירען אויך דאס יודישע שטיק אלטערטום פון בורגענלאנד, אבער צייטווייליג אין מאדערניזם קענען נישט קיין בורגענלאנד־גרעניצען, פריהער אדער שפעטער ווערען אויך די דאזיגע זעהר פרומע יודישע קהלות פון בורגענלאנד אריינגעצויגען אין אלגעמיינעם אייראפעאישען שטראם פון עסטרייכישען יודענטום, דער זייל וועהרען זיי זיך מיט אלע כוחות נעגען דער אפי־קורסישער טומאה פון וויען, אפהיטענדיג זייערע גע־טאזיילען, ווי הייליגטומער, און פערטיידיגענדיג זיי מיט דער גרעסטער קנאה נעגען די שטורמישע כוואליעס פון ארומיגען מאדערניזם.

און פלוצים איז דווקא אויף דעם פאליטישע צענטער פון די דאזיגע זיבען קהלות אויסגעבראכען דאס אומגליק. אייזענשטאדט איז פון דער עסטרייכי־שער רעגירונג בעשטימט געווארען אלס הויפטשטאט פון בורגענלאנד און עס איז מיטאמאל געווארען א שווערער פאליטישער פלאנעטער, ווי אזוי עס איז מעג־ליך לאזען אינמיטען דער לאנדעס־הויפטשטאט אנ'אויטאנאמע יודישע געמיינדע מיט פולע איינענע שטאטישע רעכט, מיט אנ'איינענעם בירגער־מייסטער מיט איינענע קאנפעסיאנעלע שולען פאר די יודישע קינדער, מיט א סעפאראטער יודישער שטייער־געזעצגעבונג און מיט אלע אנדערע אינסטיטוציעס פון אנ'אויטאנאמער געמיינדע, פיהרט זיך טאקע דערווייל א שווערער קאמף שוין דאס דריטע יאהר. די נייע לאנדעס־הויפטשטאט מוז דערלייזען זי נאמען.

ספעציעל פאר'ן „נייעס פאלקסבלאט“

בויען וואסער־לייטונגען, איינפיהרען עלעקטרישע בע־לייכטונג, מאכען געזונטער און עפענטליכע פלעצער אין שטאט וכדומה און ארויפגעבן נייע שטייערען און אפצאהלען אויף דער בעפעלקערונג. אבער דאס אלעס קאן די הויפט־שטאט און די לאנ־דעס־פערוואלטונג נישט אויספיהרען, ערשטענס ליגט דאס געטא פול מיט הייליגע יודישע אנטיקוויטעטען אויך פון אלגעמיינעם קונסט־היסטארישען שטאנד־פונקט דווקא אינמיטען שטאט, צווייטענס איז דאס געטא פאר זיך א אויטאנאמע יודישע שטאט מיט גאנץ ראנטירטע געזעצליכע רעכט דורך בעזונדערע שטאאטליכע און פירשטליכע דאקומענטען.

אזוי ארום פערשאפט זיך דאס שווערע פראב־לעם כסדר מעהר און עס שאפט זיך אויך א גרויסע סכנה פון שנאה און רוגזת מצד דער קריסטלי־כער בעפעלקערונג אויף דער יודישער געטא־שטאט. די לאנדעס־מאכט און די נישט־יודישע איינוואוינער פון דער הויפט־שטאט טענה'ן, מיט א געוויסען רעכט אז זיי זענען נישט בכוח צו טראגען אליין די שטייערען און אפצאהלען פאר אלע גרויסע הוצאות, וואס נאך דערען זיך דורך די אויפגאבע פון א לאנדעס־הויפט שטאט, בשעת די יודישע געטא־געמיינדע פיהרט זיך א איינענע פערוואלטונג מיט איינענע שטייערען, נישט געבענדיג קיין אפצאהלען פאר די א. געמיינע אויס־גאבען פון דער הויפט־שטאט, חוץ דעם האט די יו־דישע געטא־שטאט אלטע מנהגים פון 200 יאהר, אז איבער שבת ווערט דאס גאנצע קהלה־געביט נעד־שלאסען דורך א מויער און ארומגענומען מיט אויי־ווערנע קייטען. כדי עס זאל זיך נישט ארויסבאפען קיין חילול שבת פון דרויסען, דאן לעבען נאך אליין דער מנהג מאכען חופות אינמיטען שטאט אונטער'ן פריידיגען, טאנצט מען און שפילט און מען זינגט די שבע ברכות אינמיטען גאס, אויך די אלטע מנהגים פון פורים־שפיל קומען פאר פורים אויף די גאסען, וואו דאס יודישע יונגווארג שטעלט מיט מאסקעס און יוסף־שפיל עפענטליך. דאס זענען, אליין היסטאריש־פערבדייטע רעכט פון דער געטא־שטאט, וועלכע מען קען נישט אפשאפען דורך נייע געזעצען, אבער עס איז פון דער אנדערער זייט נישט מעגליך איבערלא־זען זיי אויך ווייטער אינמיטען דער לאנדעס־הויפט־שטאט.

נו, זוכט מען איצט דער לעצטער צייט פערשידענע מיטלען און דרכים פון א בשלומדיגען קאמפראמיס מיט דער יודישער בעפעלקערונג. דער אינטעליגענטער און וויכטיגסטער אויסוועג וואלט זיין די נעוועלכטע איינקערפערונג פון דער יודישער שטאט־געמיינדע אין פערבאנד פון דער אלגעמיינער הויפט־שטאט. נאך מיליאן וואלט באלד פערגנעפערט געווארען דער שווערער פראבלעם פון א דאפעלטער פערוואלטונג און פון צווייערליי שטייערען פון צוויי עקסטרא־ שטעט עקסטרא פאר יודען און עקסטרא פאר נישט יודען וועט ווערען אנ'איינהייטליכע בשו־פוחרינג שטאט פאר אלע איינוואוינער ווי אין דער גאנצער וועלט.

דא וואקסען אבער ארויס תיכף אלט־נייע שווע־רע פראגען: וואס טוט מען מיט די אייגנאמע רעכט רעכט פון א פרייען יודישען קהלה־געביט? צווייטענס וואס זאל געשעהן מיט די אלטערטימליכע געביידעס פון דער קהלה, ווען מען נעהמט אוועק פון דער יודישער שטאט די איינענע רעכט אפצוהיטען און קאנטראלירען איהר ארכיטעקטאנישען כאראקטער פון איינענטימליכער יודישער אנטיקוויטעט? ווי אזוי פערזיכערט מען אויף ווייטער דאס כאראקטעריס־טישע אלטע יודישע שטאט־בילד?

ארום אלע די פראגען ווערט איצט פליסיג בעהאנדעלט צווישען דער לאנדעס־מאכט און די יודישע פארשטייער, און, ווי עס הייסט האלט עס שוין באלד ביי פריידליכען קאמפראמיס. דער פראיעקט אויף וועלכען ביידע צדדים אלען זיך שוין, האבען געאייניגט דארף שאפען גאראנטיען פאר אלעמען און ער זאל אט ווי אויסזעהען: די יודישע געמיינדע ווערט טאקע אינקארפארירט מיט דער לאנ־דעס הויפטשטאט און דערביי וועט מען זיכערען די יודישע געטא־איינוואוינער זייערע אלטע רעכט דורך צוויי נייע געזעצען: 1) מען וועט גאראנטירען ווארום די ווייטערע אפהיטונג פון רעליגיעזע יודישע דינים און מנהגים, 2) דאס גאנצע געטא וועט געשטעלט ווערען אונטער'ן דענקמאל־שוץ פון אנטיקוויטעטער־געזעץ. דאדורך וועט אזוי דאס דאזיגע שטיק יודישער אלטערטום בעיוען ווערען נעוועצליך פונקט ווי די קריסטליכע און אלגעמיינע בעריהמטע אנטיקוויטעט־טען־דענקמעלער פון עסטרייך. דער עסטרייכישער פרעמדען־פערקעהר וועט פיהרען אהין טוריסטען, גלייך ווי מען פיהרט זיי אנקוקען אנדערע עסטרייכישע אנטיקען.

אבער די פאליטישע אנטיקוויטעט פון דער לעצטער אויטאנאמער יודישער שטאט און גלות וועט די טעג פערשווינדען. (יט"א).

מ. א. טענענבלאט

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 9 יג תמוז תר"ץ

יולי
זון-אויפגאנג 3.21
זון-אונטערגאנג 7.59

אונטערשטיצע פאר ארבייטסלאזע

(מ) דער מאגיסטראט פון לאדז מעלדעט אלע פאראינטערעסירטע, אז מאנטאג, דעם ה.ח. האט זיך אנגעהויבען די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע הילף פאר'ן חודש יוני 1930 פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג, פאר מאי אין אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע, און וועלכע האבען אויסגעשעפט דאס רעכט צו געזעצליכער אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאזען פאנד אין אפריל פונ'ם ל. י.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין אונטערשטיצונגס-אמט, גדאנסקא 131 פון 9 ביז 14 א זייגער לויט פאלגענדען סדר:

היינט, מיטוואך, דעם 9.
K L Ł
דאנערשטאג, דעם 10.
M N O
פרייטאג, דעם 11.
P R S
שבת, דעם 12.
T U W Z Ż

היט אייערע קינדער

(וו) אויף אל. 1. מאי 17 האבען די שכנים דערהערט געשרייען פון סאכנאווסקיס וואוינונג. מ'האט אויפגעריסען די טיר און דערזעהען דעם 8-יאהריגען פעליקס סאכנאווסקי אנ'אפגעבריהטען. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס קינד, וואס איז געבליבען אליין האט אויף זיך איבערגעקעהרט א טאפ קאכעדיג וואסער. מ'האט צום קינד ארויסגערופען די פאגאטאוויע, וועלכע האט איהם אפגעפיהרט אין אנ'ערנסטען צושטאנד אין אנא-מאריא שפיטאל.

קראנקען-קאסע פערמאכט דעם ווענעראלאגישען אמבולאטאריום

(ב) מיט א צייט צוריק האט זיך די קראנקען-קאסע געווענדעט צום מאגיסטראט מיט א פארשלאג, אז די בעזונדערע היגיענישע אפטיילונג זאל איבערנעהמען דעם ווענעראלאגישען אמבולאטאריום אויף פיעטריקאווער 17.

דער מאגיסטראט האט דערצו נישט מסכים געווען, דאן האט די קראנקען-קאסע דעם אמבולאטאריום סקאסירט.

איצט, ווען די ווענערישע קראנקהייטען פערשפרייטען זיך אזוי שטארק, איז די דאזיגע שפאראמקייט פון דער קראנקען-קאסע זיכער נישט בערעכטיגט.

נישט בעגיסען מיט אייז-וואסער קיין בוימער

(מ) די אינדוסטרי-אפטיילונג ביים מאגיסטראט ווענדעט זיך צו אלע באטען פערקויפער פון זאדע-וואסער, אז זיי זאלען נישט אויסגיסען די וואסער וואס בלייבט ביי זיי פונ'ם אייז אויף די בוימלעך, וואס וואקסען אין גאס. די וואסער איז שעדליך פאר די בוימער ווייל זי ענטהאלט זאלץ. פאר עובר זיין די פארשריפט וועט מען שטרענג בעשטראפט ווערען.

פון דער שטאטישער גאלעריע

די אויסשטעלונג פון די סטיקעט אין דער שטאטישער קונסט-גאלעריע ווערט ווייטער גוט בעזוכט. ווער ס'האט נאך די אויסשטעלונג נישט בעזעהען דארף זיך אייל[ע]ן זי אנצוקוקען.

אלוועלטליכע קאנפערענץ פון האנדעלס-אויספארשונגס-ביוראס

פונ'ם 14 ביז'ן 18 דעצעמבער 1930 וועט אין ווין פארקומען אנ'אלוועלטליכער קאנגרעס פון די אויספארשונגס-ביוראס פון די קרעדיט-שוץ-בונדשאפטען. דער קאנגרעס קומט פאר אין צוזאמענהאנג מיט'ן 60 יאהריקען יובילעאום פון דער געזעלשאפט „קרעדיטרעפארם“.

פון האנדעלס-געריכט

דאס האנדעלס-געריכט האט בעטראכט די ווענדונג פון דער פירמע „טייטעלבוים און יאקובאוויטש, פאבריק פון בוימוואל-אויסארבייטונג (טאראגאווע 57 און לאגער אויף פעטריקאווער 46). אין דעצעמבער האט די פירמע בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף דריי חדשים און אין מערץ אויף ווייטערע דריי חדשים. אין פערלויף פון דער צייט די פראלאנגאציע פערלענגערט געווארן אויף ווייטערע... זענען די חובות קלענער געווארן אויף 40 פראצענט.

דאס געריכט האט די פירמע ערטיילט א פראלאנגאציע אויף ווייטערדיגע דריי חדשים.

ביים בעהאנדלען דעם גלייכליגען אפמאך פון ברוך מרדכי גרינבערג (פעטריקאווער 14) און די פירמע איינער ארויסגעצאלט מיט א געגענרעכנונג, ווייל די פירמע גאראנטירט נישט אזהרע אפמאכען. דאס געריכט האט דעם אפמאך פונ'ם 20 מאי נישט בעשטעטיגט און האט פעראורדענט דעם האנדעלס-קאמיסאר נאכאמאל צוזאמענצורופען די קרעדיטארען איבער סלויפט און דער פראלאנגאציע טערמין.

* * *

א בייזוויליגער באנקראט

(אג) אין ראזונא עקזיסטירט שוין זייט פינף און דרייסיג יאהר די פירמע שמחה סודאביצקי. סודאביצקי האט אין ראזונא עטליכע הייזער. זייט יונג פּ. י. פלעגט קיין לאדז קומען איינצוקויפען סחורה סודאביצקי'ס א זוהן, וועלכער האט געהאט פראכטיגע קרעדיטען און פלעגט אויסשטעלען אייגענע אקצעפטען. לעצטענס זענען אלע וועקסלען וואס דער זוהן האט אויסגעשטעלט געלאזט געווארן צו פראטעסט. דער זוהן איז ארויסגעפאהרען קיין אויסלאנד. שמחה סודאביצקי קויפט היינטער אוים זיינע וועקסלען, פאר'ן זוהנ'ס פראטעסט מען האט ער פארגעשלאגן צו „רעגולירען“.

די לאדזער קרעדיטארען האלטען, אז דא איז געשעהן א בייזוויליגקייט און האבען דעם ענין איבערגעגעבען דעם קרימינאל-פערבאנד. זייערע חובות ביי סודאביצקי'ן זענען גאנץ בעדייטענד.

גרויסע בעוועגונג קיין אויסלאנד

לאדזער סטאראסטע פערגרעסערט די אפטיילונג פאר אויסלענדישע פעסער

וויפיל קאסט א פאס און וואסערע דאקומענטען מוז מען צושטעלען

אין די לעצטע פאר וואכען האט זיך שטארק געהעכערט די נאכפראגע אויף די אויסלענדישע פעסער און די שטאטישע סטאראסטווע האט אין צוזאמענהאנג דערמיט, געמוזט פארגרעסערן די אפטיילונג פון די אויסלענדישע פעסער מיט נאך א פאר נייע בעאמטע.

דאס בעקומען אנ'אויסלענדישען פאס איז איצט העכער אויך שטארק פערלייכטערט געווארן און עס דויערט האט זיך פערקלענערט די פארמאליטעטען 2—3 טעג. אין דרינגענדע פאלען אפילו אין טאג.

אנ'אויסלענדישער פאס קאסט איצט נארמאל 100 זל. צו האנדעלס-צוועקען, א הנחה-פאס 25 זל., פילמאליגער פאס 250. הנחה-פעסער, פאר געזונדהייטס-צוועקען, אויך סטודיעס, צוזאמענפאהרען, קאנגרעסען א. ד. גל. — 20 זל.

עמיגראציע-פעסער — אומזיסט.

כדי צו בעקומען אנ'אויסלענדישען הנחה-פאס דארף מען — אויב מען פאהרט צוליב געזונדהייטס-צוועקען — צושטעלען א צייגניש פון אמטליכען דאקטאר, און א צייגניש פון פערמעגענס-שטאנד.

ווען דער ציל פון פאהרען קיין אויסלאנד איז א צוזאמענפאהר, קאנגרעס, האנדעלס-צוועק — דארף מען צושטעלען א צייגניש פון דער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער, אדער פון סוחרים-פעראיין און א צייגניש וועגען פערמעגענס-שטאנד.

און סטודיעס, — דארף מען צושטעלען א צייגניש, אז מען איז אנגענומען געווארן אין א העכערען לערר-אנשטאלט אין אויסלאנד.

דארף די ארויספאהרונג בעשטעטיגט ווערען דורך יענע מענשען וואס ארויסגעבן קרובים, דעם ענטשפרעכענדען פוילישען קאנסולאט אין אויסלאנד און מען מוז צושטעלען אויך א צייגניש וועגען אומבעמיטעלטקייט, בעשטעטיגט דורך דעם היגען פינאנץ-אמט.

די סטאטיסטיק פון דער אויסלענדישער פעסער-אפטיילונג האט בעוויזען, אז אין פערגלייך מיט'ן ערשטען קווארטאל און אין די לעצטע פאר חדשים ארויסגעגעבען געווארן מיט 50 פראצענט פעסער מעהר.

צוזאמענפאהר פון האנדעלס - קאמערן

פערהיטען פון באנקראטן. — ראטיפיצירען האנדעלס-טראקטאטען

(אג) אין פוזנען איז פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערן אין גאנץ פוילען. לאדז, וועלכע איז געווען דארט פערטרעטען דורכ'ן וויצע-פרעזעס פידלער און וויצע-דירעקטאר זאנד, האט אויפ'ן צוזאמענפאהר ארייגעברענגט 2 פארשלאגען, וואס זענען אנגענומען געווארען: 1) די האנדעלס-קאמערן האלטען, אז די פעראורדנונג פון מלוכה-פרעזידענט וועגען פערהיטען פון באנקראטען דארף אנגענומען ווערען זעהר פארזיכטיג; אויך די האנדעלס-קאמערן דארפען זייערע מיינונגען וועגען ערטיילען די פראלאנגאציעס ארויסגעבען מיט גרויס ישוב הדעת.

2) ס'איז נויטיג מעגליך שנעל צו ראטיפיצירען די געשלאסענע האנדעלס-טראקטאטען מיט רומעניע, עגיפטען, שפאניען, גריכענלאנד און פראנקרייך. דאס ראטיפיצירען די טראקטאטען וועט פאזיטיוו משפיע זיין אויף אונזער ווירטשאפטליך לעבען און אקטיווירען אונזער האנדעלס-בילאנס.

ביידע פארשלאגען זענען אנגענומען געווארען איינשטימיג דורכ'ן צוזאמענפאהר און זענען איבערגעשיקט געווארען דעם האנדעלס-מיניסטעריום.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע

קאנפערענץ אין מיניסטעריום

א רעלעגאציע פון די פוילישע פראפעסיאנעלע פעראיינען איז אויפגענומען געווארען דורכ'ן וויצע-מיניסטער ד"ר הוביצקי, וועלכער פערטרעט איצט דעם מיניסטער פריסטאר.

די רעלעגאציע האט קודם כל בעריהרט די פראגע וועגען צוריקציהען די אונטערשטיצונגען פאר די ארבייטסלאזע א גאנצע קאטעגאריע אלמנים און אלמנות און יתומים און די גאנצע קאטעגאריעס פון די ארבייטסלאזע בעטרעפען אנ'ערך 30 פראצענט פון די אלגעמיינע ארבייטסלאזע און אזעלכע זענען זיי אהן אונטערשטיצונגען וועט זיך אפרופען זעהר שלעכט אויף דער אלגעמיינער לאגע פון די ארבייטסלאזע.

דער וויצע-מיניסטער האט צוגעזאגט ארויסצוגעבען א פעראורדנונג, לויט וועלכער דער האוינער ענין זאל ערלעדיגט ווערען צו גונסטען די ארבייטסלאזע.

די רעלעגאציע האט זיך אויך געווענדעט צו דער לייטונג פון פערזיכערונגס-אמט, וועלכע האט בעריהרט צו בויען הייזער פאר די פערזיכערטע מיט א בקשה, אז די לייטונג זאל האבען געבער צוטרעטען צו די בוי-ארבייטען און אזוי ארום בעשעפטיגען א רייה ארבייטסלאזע.

די לייטונג פון פערזיכערונגס-אמט האט צוגעזאגט צוצוטרעטען צו די ארבייטען שוין אין דער צווייטער העלפט יולי, די פערזיכערונגס-קאנטאר זאל געבויט ווערען אויף פאניאטאווער שאסע.

די שטאטישע עפענטליכע ארבייטן

דער מאגיסטראט בעשעפטיגט איצט ביי די שטעטישע ארבייטען 3,100 ארבייטער. פון דעם זענען ביי דער קאנאליזאציע בעשעפטיגט 1,300 ארבייטער, ביי די ארבייטען אויף די שטעטישע פלאנטאציעס 1000, ביים ברוקירען און ביי ארבייטען 800

די ארבייט ווערט געפיהרט 5 טעג א וואך און ביי די קאנאליזאציע ארבייטען 6 טעג.

אין 1929 זענען די ארבייטען געפיהרט געווארען 3 טעג אין וואך און דער מאקסימום בעשעפטיגטע ארבייטער איז געווען 2800 ארבייטער.

די שטעטישע ארבייטען קאסטען אפ דעם מאגיסטראט 1,245,000 זל. א חודש. דערפון בעקומען די ארבייטער נאושעם 125,000 זל. און 300,000 קאסטען די נויטיגע צו דער ארבייט מאטעריאלען. אויף צו דעקען די האוינע קאסטען בעקומט דער מאגיסטראט 300,000 זל., פונ'ם רעגירונגס-פאנד אויף צו בעשעפטיגען די ארבייטסלאזע און א מאליאן ביז איצט א קורצטערמיניגע הלואה פון די פאנדען פונ'ם פינאנץ מיניסטעריום, און אז ביז איצט זענען מיט די רעגירונגס-געלדער געדעקט געווארען נאר אנ'ערך 500,000 זל. א חודש. ד. ה. 35 פראצענט פון די אלגעמיינע אויסגאבע. די איבעריגע אויסגאבען ד. ה. אנ'ערך 925,000 זל. א חודש טוט דער מאגיסטראט דעקען פון די איינקונפטען, וועלכע זענען צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס אין לאדז, פערשטענדליך זעהר בעדייטענד בעגרענעצט.

פון געריכט

וועגען א גנבה

אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען דער אפעלאציע-פראצעס געגען ב. ה. גוטשטאט, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין אויספיהרען אויף דער פאטש זאכאדניא 69 א מאטען-גנבה ביי א געוויסען משה וואקסמאן. אין דער ערשטער אינסטאנץ איז גוטשטאט פעראורטיילט געווארען אויף 3 חדשים. דאס אפעלאציע-געריכט אבער האט אויסהערענדיג דעם פערטיידיגער ה. מאקסימיליאן דעם פעראורטיילטען בעפרייט פון יעדער שטראף.

ארויב

(2) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס פון ערווארד בעליץ, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען פאר אנ'אנפאל, בעת וועלכען ער האט צוגערויבט 50 זל. בעליץ האט זיך מודה געווען, אז ער איז בעפאלען ליוויאק'ן, בעת יענער האט זיך אומגעקעהרט פון יאריד און האט איהם צושלאגען. אין רויב האט ער געלייקנט.

ער איז פערמשפט געווארען אויף 1 און א האלב יאהר טורמע און ס'איז איהם פערעכענט געווארען דער פרעווענץ-ארעסט פון פעברואר ה. י.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ליפעץ (פעטריקאווער 193) מילער (פעטריקאווער 46) גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15) פערעלמאן (ציגעל-גאס 64) ניעוויאראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37) יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9).

בוי-הלואות

(–) אויף דער לעצטער זיצונג פון קאמיטעט אויסצוטיילען די שטעט זענען אויך בעשטימט געווארען פאר דער פירמע מ. פיין, ברידער הייזלער, ו. מארקוספעלד, דימענטמאן, ראטע און אנדערע קלענערע הלואות אויף בוי-צוועקען.

ער גנבעט פעקלעך

(ב) חנה רובינשטיין פון קאנסקי, האט ביים רוג זגערושער מיט עטליכע פעקלעך געווארט אויפ'ן טראמוויי. דערווייל איז אנגעלאפען עפים א גנב, גענומען 2 פעקלעך און איז מיט זיי אנטלאפען. עטליכע פערבייגעהער האבען זיך געלאזט נאכיאגן דעם גנב. איין פעקל האט ער אנטלויפענדיג אוועקגעווארפען, מיט'ן צווייטען איז ער פערשוואונדען. אינ'ם פעקל זיינען געווען מאנופאקטור אויף 100 זל. פאליציי זוכט דעם גנב.

פערזענליכעס

די לאדזערין, פרל. עלעאנארא בעסאן האט געענדיגט די פילאזאפישע אפטיילונג ביים ווארשאווער אוניווערזיטעט מיט'ן טיטול, מאגיסטער פילאזאפיע.

זעלבסטמארדען

(2) אויף נאווא-זאזשעווסקא 7, האט זיך איבערגעשניטען דעם האלז מיט א ראזיר-מעסער דער ארבייטסלאזער 28 יאהריגער מאריאן וויטשאק. פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

(2) אויף פאמארסקא 120 האט אויסגעטרונקען אמאניאק מאריא רוסקאווסקא. די זעלבסטמערדערין איז אבגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. איהר צושטאנד איז א שווערער.

(ב) אין דארף ווידזעוו האט אויסגעטרונקען שוועבעל-זויער דער 64 יאהריגער סטאניסלאוו בערגער. בערגער האט געוואוינט איינזאם און דאס האט מען צופעליג בעמערקט, ווען ער איז שוין געווען טויט. זיין שריט איז ער בעגאנגען ווייל ער האט לעצטענס בעקומען א נערוועזע צושטערטקייט.

א דאנק

די פערוואלטונג פון עזרת אלמים דריקט אויס איהר דאנק דער געזעלשאפט אוים'ן נאמען פון שארלאטע ביעלאוט פאר איינארדנען א פערוויילונג אין קאנסטאנטינער וואלד לטובת דעם עזרת אלמים.

Dr. med. S. Heinrich

נעהמט אן זומער-צייט אין

פאדעמביצע

ווילא „זאכענטא“

נישט ווייט פון פענסיאנאט וויעטשארקאווסקי.

ספעציאליסט פון קינדער- און אינערליכע קראנקהייטען.

אויפּאַדלאַשטש און באַנקראָטען

די רעכטליכע קאָנסעקווענצן פון אַ אויפּאַדלאַשטש

ראַס ערקלערען וועמען ס'איז אַ אויפּאַדלאַשטש פאַראַרזאַכט, ווי מיר האָבען שוין אָנגעוויזען אין לעצטען אַרטיקעל אַ גאַנצע ריי רעכטליכע קאָנ־סעקווענצען.

קודם כל פירט דער בעטרעפענדער בעל־חוב אויס'ן אַדמיניסטראַציע־רעכט צו פערוואַלטען מיט זיין גאַנץ פערמעגען, האַנדלען ווערט ער אָבער דורכ'ן טעם נאָך נישט אין זיין אייגענטום־רעכט אויפ'ן דאָ־זיגען פערמעגען.

וויבאַלד האָט ערקלערען אַ אויפּאַדלאַשטש שטויסט ארויס דעם בעל־חוב פון זיין רעכט צו דיס־פּאָנירען מיט זיין פערמעגען אָדער יורידיש זיך אויס־צודריקען נעמט ביי איהם אַפּ זיין ציווילע רעכטס־מאַס פעהיגקייט, קאָן ער ממילא פון האַנ־דעל אין שוין נישט שליסען קיין שום פערפליכטענדע פערמעגענס־אָבמאַכען און מ'קען רעסנלייכען נעגען איהם דירעקט אויך נישט פערפיהרען קיין שום תביעות־פּראָצעסען.

פונדעסטוועגען איז דער בעטרעפענדער בעל־חוב האָט אויפ'ן סמך פון אַנ'ענטשפּרעכענדער געשלאָסענעם אָפּמאַך מיט אַ דריטען וויכטיגען פערזאָן געשזוערט זיין פערמעגען אין דער צייט, ווען ער האָט נאָך געהאַט דאָס רעכט לערמען צו דיספּאָ־נירען, הגם לויט'ן שפּעטערדיגען אורטייל פון האַנ־דעלס־טריבונאַל איז שוין דער אויפּאַדלאַשטש האַ־נאַל געווען געעפענט, קוים האָט דער זעלבער פערזאָן דערביי נישט געהאַט קיין בייזוויליגע כוונות און נישט געוואוסט אָדער געקענט וויסען וועגען פער־שטייענדיגע אויפּאַדלאַשטש איז דער געשלאָסענער אָפּמאַך גילטיג.

ס'איז העסגלייכען אויך גילטיג אַן אָפּמאַך, לויט וועלכען דער בעטרעפענדער בעל־חוב פערפליכטעט זיך נאָכ'ן אַנולירען אָדער אויפהויבען פון אויפּאַד־לאַשטש צו בעצאָהלען די פולע סומע פון צוקונפ־טיגען פערמעגען, ווי באַלד ער ווערט געשלאָסען מיט אַ פערזאָן, וועלכער איז צום אויפּאַדלאַשטש נעגע נישט צוגעשטאַנען.

אלס ווייטערדיגע רעכטליכע קאָנזעקווענצען פון אַנ'אויפּאַדלאַשטש פליסען ארויס פאָלגענדע בע־שטימונגען:

1) אַלע אַקטען און פערפליכטונגען וואָס שייך האַנדעלס־טראַנזאַקציעס, וועלכע זענען געשלאָסען געוואָרען מיט'ן בעל־חוב אין משך פון די לעצטע 10 טעג פאַר'ן טערמין, פון דער עפנונג פון אויפּאַד־לאַשטש, קוים איז דערוויזען געוואָרען, אַז זיי האָבען געהאַט אַ בייזוויליגען שווינדלערישען אינטערעסאַנג, ווערען אַנולירט.

2) ס'ווערען בכלל אַנולירט אַלע אַקטען און אויסצאָהלונגען, וועלכע זענען געמאַכט געוואָרען דורכ'ן געפאַלענעם בעל־חוב מיט דער כונה צו בעשווינדלען אַלע איבריגע קרעדיטאָרען.

3) אַלע סומען, וועלכע זענען דורכ'ן בעל־חוב אויסגעצאָהלט געוואָרען אין משך פון די לעצטע 10 טעג פאַר'ן טערמין פון אויפּאַדלאַשטש־ערעפנונג אויפ'ן חשבון פון די נאָך נישט פעליג געוואָרענע האַנדעלס־חובות, ווערען רעכטליך נישט אָנערקענט און זיי מוזען דערנאָך צוריקגעצאָהלט ווערען אין דער אויפּאַדלאַשטש מאַסע.

4) מיט'ן מאָמענט ווען ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען דער ערעפנונגס־טערמין פון אויפּאַד־לאַשטש ווערען אויטאָמאַטיש פעליג אַלע חובות פון געפאַלענעם בעל־חוב, אומאָפּהענגיג פון זייער פאַק־טיש בעשטימטען צאָהלונגס־טערמין.

וואָס שייך אומבעוועגליך אייגענטום, גילטען די עלבע כללים בנוגע די רעכט פון געפאַלענעם בעל חוב דערצו צו דיספּאָנירען, אויך אין דעם פאַל גילט אַ פּרינציפּ, אַז אין משך פון 10 טעג פאַר'ן ערעפנונגס־טערמין פון אַנ'אויפּאַדלאַשטש טאָר די היפּאָטעק אונטער קיין שום פאָרם נישט בעשווערט אָדער איבערגעטראָגען ווערען.

פונדעסטוועגען איז ס'איז דערביי נישט געווען בייזוויליגקייט מצד'ן געפאַלענעם בעל־חוב קאָנט־ראַהענט, איז דער אַקט גילטיג אַפילו ווען ער איז געשלאָסען געוואָרען נישט בלויז 10 טעג פאַר'ן נאָר אויך נאָכ'ן ערעפנונגס־טערמין פון אויפּאַד־לאַשטש.

איבעריגענס פערפליכטען וועלכע אַקטען, אויב זיי זענען געשלאָסען געוואָרען ביי ריינע כוונות ביז'ן מאָמענט, ווען די פּראָטעסטאַציע (אַסטראָשעזשעניע) וועגען אויפּאַדלאַשטש איז פערעפענטליכט געוואָרען אין דער היפּאָטעק.

צום סוף איז נאָך כדאי צו בעמערקען, אַז אַלע די געגענזייטיגע פּריוואַט רעכטליכע בעציהונגען פערפליכטעט דער אורטייל וועגען אַנ'אויפּאַדלאַשטש נישט פון דעם מאָמענט, ווען ר'איז פובליקירט גע־וואָרען אין דער פּרעסע, נאָר ער הויבט אָן צו פער־פליכטען שוין פון דאַמאָלס אָן, ווען ער ווערט דורכ'ן בערופענעם האַנדעלס־טריבונאַל ארויסגעטראָגען.

י. אַ נפעלד.

צוזאַמענפאָהר פון די האַנד־ווערקער־קאַמערן

(ב) דער צוזאַמענפאָהר פון די האַנדווערקער־קאַמערן וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען אין יולי איז אָפּגעלעגט געוואָרען אויף אָקטאָבער. צום. אָנד. וועט אויפ'ן צוזאַמענפאָהר בעהאַנדעלט ווערען די גרינדונג פון אַ האַנדווערקער־באַנק מיט פיליעס אויף גאַנץ פּוילען, וועגען עקספּאָרט פון האַנדווערקער אַרטיקלען.

אויפ'ן צוזאַמענפאָהר זאָל אויך אָנוועזענד זיין דער האַנדעלס מיניסטער קוואַטקאָווסקי.

2 יאָהר אויסבעסערונגס־הויז

פאַר פערשפּרייטען קאָמוניסטישע ליטעראַטור

(ב) אין האַנדעלס־געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון 19 יאָהריגען חצקעל וואַלד, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין פערשפּרייטען קאָמוניסטישע ליטעראַטור און געהערען צו דער קאָמוניסטישער יוגענד. וואַלד האָט זיך נישט מודה געווען. דאָס געריכט האָט איהם פערמישפּט אויף 2 יאָהר אויסבעסערונגס־הויז.

רעווי־טעאַטער „דאַבּרי וויעטשור"

אין קינא באַיקא קומען פאָר מיט עפּאָלג די אויפטריטען פון רעווי־טעאַטער „דאַבּרי וויעטשור". דאָס איצטיגע פּראָגראַם וועט נאָך געהן אַ פּאָר טעג. די פאָרבערייטונגען פאַר'ן נייעם פּראָגראַם זענען אין פולען גאַנג.

פון הונגער

(ב) אויף קלענאָווא גאַס דריי איז דריטען אין נעכטען אין אָוונט געפאַלען אין חלשות פון הונגער די אַרבייטסלאָזע לעאָקאַדיאַ גורקאָווסקאַ. די אָרטיגע ערשטע הילף פאַראַמעדיצינישע האָט איהר ערשטע הילף און זי אָפּגעפיהרט אין שטעטישען שפּיטאָל.

אַ ראַדיאָ־אויסשטעלונג אין לעמבערג

(—) פון 2 ביז'ן 16 סעפּטעמבער וועט אין לעמבערג אויפ'ן מזרח־יאַריד איינגעאָרדנעט ווערען אַ ראַדיאָ־אויסשטעלונג. די אויסשטעלונג וועט איינגע־אָרדנעט ווערען איבער דער צענטראַל־פּאָליטעכ.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

מיטוואָך דעם 9 יולי

11,58 צייט־סיגנאַל פון וואַרשאַ, העינאַל פון מאַריאַצקע־טורעם אין קראָקאַ. **12,05** מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטען. **16,10** טאָג־פּראָגראַם, קינאָ־און טעאַטער־רעפּערטואַר. **16,15** מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטען. **17,10** סקוימען קאָמוניקאַט. **17,35** פאָר־לעזונג. **18,10** נאָכמיטאָג־קאָנצערט אויסגעפיהרט דורך דאַנס כאָר פון „קוי פראַ קווא". **19,00** פערשידענעס. **19,20** אַ ביבליאָטעקישע פערטעל־שעה. **19,35** גראַמאָפאָן פּליטען. **19,45** קאָמוניקאַט פון דער לאָדזשער האַנדעלס קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען, קאָמוניקאַט און צייט־סיגנאַל פון וואַרשאַ. **20,00** ראַדיאָ־זשורנאַל. **20,15** קאַמעראַל־קאָנצערט. **20,45** ליטעראַרישע פירטעל־שעה. **21,00** פאָרט־זעצונג פון קאָנצערט. **22,00** פעליעטאָן. **22,15** קאָמוניקאַטען (מעטעראָלאָגישע, פּאָליציי, ספּאָרט א. א. וו.) טאַנץ־מוזיק פון „אַזאַ" אין וואַרשאַ.

צו די יודישע געזעלשאַפטליכע טוער און ראַט־מענער פון די שטאָט־ראַטען און קהלות

מיר ווענדען זיך צו אייך אין אַ וויכטיגער אָנ־געלעגענהייט, וועלכע שטעהט אין פערבינדונג מיט דער אַקטועלסטער פראַגע פון יודישען לעבען אין איצטיגען מאָמענט, — מיט דער שטרעבונג צו פּראָ־דוקטיוויזירען די יודישע מאַסען. כדי צו דערגרייכען אָט דעם ציל האָט די געזעלשאַפט „אָרט" געשאַפען אַ ריהע פאַך־שולען, אַ כבוד'דיגען אָרט צווישען די פערנעמט דער ווילנער יודישער טעכניקום די איינ־ציגע אין פּוילען יודישע מיטעל־טעכנישע שול.

דער ווילנער טעכניקום ביי „אָרט" האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל צו געבען די שילער אַ טעכנישע אויסבילדונג, צו דערמעגליכען די דערביי צו אזא מדרגה, אַז זיי זאָלען קענען זעלבסטשטענדיג אַרבייטען אין פאַבריקען, וואַרשטאַטען, טעכנישע ביוראָען אלס קוואַ־ליפיצירטע געהילפען פון דעם פּראַקטישען אינזשי־ניער. אַ בעדייטענדע צאָל אַבסאָלווענטען פון טעכ־ניקום זענען שוין טעטיג אין פערשידענע אונטערנעה־מונגען, צו דער פולער צופרידענקייט פון זייערע שעפען.

אין טעכניקום ווערען אָנגענומען יונגעלייט מיט אַ פערענדיגטער פאָלקס־שול־בילדונג, אין פערלויף פון דעם קורס, וועלכער דויערט דריי יאָהר, בעקומען זיי אַ ברייטע טעאָרעטישע און פּראַקטישע צוגרייטונג און אַ פולשטענדיגע אויסבילדונג אויפ'ן צייכנערישען גע־ביט. כדי אָבער צו פערפולקומען זייערע קענטנישען נויטיגען זיך די שילער און אַבסאָלווענטען פון טעכני־קום אין פּראַקטיק אין אַלערליי בראַנזשעס פון מעטאַל־

און האָלץ־בעאַרבייטונג, ביי קראַפט־מאַשינען און עלעקט־רישע צענטראַלעס, ביי וואַסער־לייטונג, קאַנאַלי־זאַציע, מיהלען א. ד. ג. צום בעדויערן ווערען אָבער די יודישע טעכניקער נישט צוגעלאָזען צו דער פּראַקטיק אין די מלוכה'שע און שטאָטישע אונטערנעהמונגען.

און דאָס בעדראָהט דיער עקזיסטענץ און שטעלט אויף געפאַהר אויך די אינציגע אין פּוילען מיטעל־טעכ־נישע שול.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אייך מיט דעם היי־סען רוף: העלפט די יונגע יודישע טעכניקער צו בע־קומען פּראַקטיק אין קאָמונאַלע און פּריוואַטע אונטער־נעהמונגען, העלפט די יונגע יודישע טעכניקער אין זיי־ער קאַמף פאַר רעכט אויף אַרבייט. איהר וועט דערמיט העלפען נישט בלויז די שילער און אַבסאָלווענטען פון טעכניקום, איהר וועט דערמיט שאַפען ווייטערדיגע מעג־ליכקייטען פאַר יודישער פּראָדוקטיווער אַרבייט.

צענטראַל־קאָמיטעט פון „אָרט" אין פּוילען.
ווילנער קאָמיטעט „אָרט".
אויפזיכטס־ראַט פון וו. י. טעכניקום.
פּעדאַגאָגישער ראַט פון וו. יוד. טעכניקום.

פּ. ס. אין דער ביילאַגע זענען אָנגעגעבען גענוי־ערע אינפאָרמאַציעס וועגען דעם פּראָגראַם פון טעכ־ניקום די גאַנצע קאָרעספּאָנדענץ וועגען די אַנגעלע־גענהייטען בעטען מיר צו אַדרעסירען:

Technikum Wileńskie Wilno, Gdanska 3
dla koło Abiturjentów.

געוואַלטדערמאָרדעט זיין קאָכאַנקע

(ב) אין קרייז־געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָ־צעס פון 50 יאָהריגען טאַטע־אַלמענער ראַמאַשקין, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין הרג'נען עלמאַנ־קען די'ן קאָכאַנקע. אין אָקטאָבער 1929 איז ראַמאַש־קין געקומען צו זיין געליבטער יאַנינאַ צעשעלסקאַ (דאַל־נע דר"ס) און האָט איהר פאָרגעשלאָגען, אַז זי זאָל צוריקגעהן צו איהם וואוינען מיט איהם. צעשעלסקאַ האָט איהם אָפּגעזאָגט נישט וועלענדיג וואוינען צוזאַ־מען מיט זיין ערוואַקסענעם זוהן אַדאַם.

ראַמאַשקין וועלכער איז געווען שכור האָט דאַן צעשעלסקאַ געוואַלט דערשטעכען מיט אַ מעסער, בעת'ן געראַנגעל האָט ער זי פערוואונדעט אין דער לינקער האַנד.

אויפ'ן פּראָצעס האָט זיך ראַמאַשקין נישט מודה געווען און ערקלערט, אַז ער איז געווען שכור. דאָ געגען האָט צעשעלסקאַ ערקלערט, אַז ראַמאַשקין האָט איהר עטליכע מאָל געדראָהט צו דערהרג'נען, אויב זי וועט נישט געהן צו איהם וואוינען מיט איהם. דאָס געריכט האָט ראַמאַשקינען פערורטיילט אויף אַנ־דערהאַלבען יאָהר אויסבעסערונגס־הויז.

גרויסע פערזאַמלונג אין „יעאַס" וועגען אָפּצייכנונגס־טאָג

אין מיר האָבען שוין מיטגעטיילט אַז דעם אין דעם אָנג אָפּצייכנונג פון דער צענטראַלער יודישער עמי־גראַציע געזעלשאַפט „יעאַס" דעם קומענדיגען דינס־טאָג, דעם 15 ה. ח. אַנ'אָפּצייכנונגס־טאָג, וואָס זאָל געבען די מעגליכקייט ווייטער צו פיהרען און נאָך אויסצוברייטערען די טעטיגקייט פון דער געזעלשאַפט לטובת די יודישע עמיגראַנטען.

כדי צו אָרגאַניזירען און געהעריג דעם אָפּצייכנונגס־טאָג איז נעכטען פאָרגעקומען אין לאָקאַל פון „יעאַס" אַ גרעסערע פערזאַמלונג, מיט'ן אָנטייל פון בעדייטענדער יונגעלייט און פרייליינס, וועלכע האָבען צוגעזאָגט צוצוהעלפען דעם ערפאָלג פון בלומען־טאָג. פערשרייבענדיג זיך אַליין אַנטייל צו נעהמען אין דער אָפּצייכנונגס־פערקויף.

כדי צו דערגרייכען אַ הונדערט פּראָצענטיגען ערפאָלג פון דעם „אָפּצייכנונגס־טאָג", אַפּעלירט די פערוואַלטונג פון „יעאַס" צו דער ברייטער יודישער עפענטליכקייט זיך צו פערשרייבען אַנטיילצונעהמען אין דעם פערקויף פון דער אָפּצייכנונג.

איינשרייבען קען מען זיך טעגליך אין ביוראָ פון „יעאַס" קילינסקיעגאַ 49 פון 10 ביז 2 פּאַרט.

די יוני־טעג פון 1905 אין לאָדז

צום 25. יאָהר פון די געשעהענישען

.2

דער המון וואָס איז אויפגערעגט געווען פון די נעכטיגע געשעהענישען, איז אָנגעפאַלען אויף די פאָ־ליציי־פּאָסטענס האָט אונטערגעצונדען די מאָנאָ־פּאָל־געוועלבער, געריסען די טעלעפאָן־דראָטען און דאָס דאָ און דאָרטען געבויט איינאָרדנען פאַרי־קאַדען, און פיל ערטער, האָט מען ענטוואָפענט די פּאָליציי.

אָבער דער אמת'ער בלוטיגער טאָג איז פאָר־געקומען ערשט אויף מאָרגען, פרייטאָג דעם 23־טען יוני. דאָס איז געווען דער בלוטיגסטער טאָג אין דער געשיכטע פון לאָדז. פון אינדערפריה אָן האָבען מאַסען מענשען אָנגעהויבען בויען די גאַסען. אויפ'ן וואָרני רינעק און אין דער אומגעגענד זענען געווען קאָנצענטרירט מאַסען מיליטער. גאַנץ נאָהנט איז געשטאַנען אונטער'ן צייכען פון אַלגעמיינעם שטרייק און גאַסען־קאַמפ. מ'איז אָנגעפאַלען אויף אָפיצירען, רוסישע בעאַמטע, מיליטערישע קאַזאַ־רמעס, פּאָליציאַנטען, ס'זענען אויסגעבויט געוואָרען איבער אַ צעהנדליג באַריקאַדען, אָבער די באַרי־קאַד־פערטיידיגער זענען געווען שלעכט בעוואָפענט, און די באַריקאַדען זענען באַלד בעזעצט געוואָרען דורך מיליטער. די קאַמפען האָבען זיך פערשפּרייט איבער דער גאַנצער שטאָט און דאָס מיליטער איז שטאָט האָט זיך פערטיילט אויף קליינע אָפּטיילונגען, און ס'האָט מיט עטייל[illegible] ... אין די באַריקאַדען „געשטורעמט" פערווונ־דעט פּאָליציאַנטען.

דעם 23. יוני זענען קיין לאָדז אַראָפּגעבראַכט געוואָרען 5 פּולקען מיליטער, אַזוי אַז אויף מאָרגען האָבען שוין אין די קאַמפען אָנטיילגענומען 6 פּולקען ביעכאָטע און 4 — קאַוואַלעריע. אין פערלויף פון פיר טאָג זענען פערברענט געוואָרען 30 מאָנאָפּאָל געוועלבער אַזוי אַז ס'איז שוין נישט פיל געבליבען. אין עטליכע פאַלען האָט מען צו די אָנגע־טערטצונדענע מאָנאָפּאָל־געוועלבער נישט צוגעלאָזט די פייערלעשער און זיי זאָלען לעשען די שרפה. די איבערפאַלער האָבען געהיט אַז דאָס בראַנפען זאָל אויסגעגאָסען ווערען אין די רינשטאָקען און אַרום די געוועלבער זענען פאָרגעקומען גאַנצע שווערע קאַמפען.

אָבער ווען דאָס רוסישע מיליטער האָט דערפילט אַז די סיטואַציע איז בעהערשט, האָבען זיך אָנגעהויבען שווערע רעפּרעסיעס. מ'האָט זיך נוקם געווען אין דער בעפעלקערונג אויף אַנ'אָנגעהערטען אופן: מ'האָט געשאָסען שולדיגע און אומשולדיגע, מ'האָט געשאָסען אין פענסטער און אין טויערען. מענשען זענען דערהרגעט געוואָרען אין זייערע אייגענע וואוינונגען. מ'האָט געשאָסען אין גרופּעס, וואָס האָבען זיך נישט בעוויזען פּוגאָ־מערנעק, און ואָיך אייגענע מענשען ס'זענען געפאַלען מאַסען מענשען וואָס האָבען נישט געהאַט קיין שום שייכות מיט דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג. אמת־שטייערליכסטען האָבען זיך די קאָזאַקען געהאַט האָאָליגען בנוגע יודען דאָ האָבען זיי פּוגאָ־ערנעך לאָזט זייערע חיה'שע ...

אויף די אַרבייטער־קווערטאַל האָט מען געשאָסען צאַלפעדריווין, אייניגע פון זיי זענען אונגאַנצען פערניכטעט געוואָרען. לויט דער סאָציאַליסטישער פּרעסע זענען אין יענעם טאָג דערהרגעט געוואָרען 2000 פערזאָן 70 מאָן זענען געפאַלען מצד דער פּאָליציי און מיליטער לויט אָפיציעלען קאָמוניקאַט זענען דעם 23. יוני דערהרגעט געוואָרען 164 פער־זאָן און 152 זענען פערוועונדעט געוואָרען אַלס פערוואונדעטע, פון מיליטער איז פערוואונדעט גע־וואָרען 1 אָפיציר און עטליכע סאָלדאַטען, 2 פּאָלי־ציאַנטען זענען דערהרגעט און עטליכע פערוואונדעט.

לויט דער סאָציאַליסטישער פּרעסע פון יענער צייט זענען געווען פאַלען ווען די סאָלדאַטען האָבען זיך סאָלידאַריזירט מיט די רעוואָלוציאָנערען. אזוי זענען געווען פאַלען ווען נאָך דער קאָמאַנדע „שיס" האָט זיך קיין זאַלב נישט געהערט. און אַנדערע ערטער פלעגען ביי סאָלדאַטען אויסרופען, אַז מ'פלעגט זיי אָנגרייפען „טוט אונז גאָרנישט קיין עוולה, בייגאָט, מיר וועלען נישט שיסען". און דער המון פלעגט אַפּט אַרויסווייזען רחמנות. אַזוי האָט מען פריי געלאָזט דעם ושאַנדאַרם־קאַפּיטאַן אַנדרעיעוו, וועלכער האָט זיין אָפּגעבעטען דאָס לעבען ווייל ער האָט אַ פרוי און קינדער.

בעת דער אַלגעמיינער אויפרעגונג פלעגען פאָר־קומען פאַלען אַז ס'פלעגען דערהרגעט ווערען מענשען, וואָס האָבען נישט געהאַט קיין שום שייכות מיט דער רעגירונג. נאָר האָבען בלויז אַרויסגעוויזען זייער סימפּאַטיע צו איהר. דאָס האָט זיך בעזונדערס אַרויס געוויזען ביי די גרויס־אינדוסטריעלער, וועלכע האָבען די ליציטירונגען איבערגעגעבען צו דער רעגירונג, אַזוי איז דערמאָרדעט געוואָרען דער פאַבריקאַנט ראָזען, ווייל ער האָט געוואָלט די אַרבייטער, וועלכע האָבען קאָנטראָלירט זיין פאַבריק, צו דאַרט זענען נישטאָ קיין שטרייקברעכער, אייני־גע פאַלען זענען [illegible] אין פּראָוואָקאַציע. די קאָמפען האָבען געדויערט ביז 3 אַ זייגער ביינאַכט און איינמאָל האָט געזיגט דאָס מיליטער.

ווען אויף מאָרגען האָט זיך אַ דעלעגאַציע פון שטעטישע בירגער געווענדעט צו ראַמאַלאָוויגען פאַר־ציימייסטער, דעם בעריהמטען אויסוואָרף בושאַ־נאָווסקי מיט אַ ביטע, אַז דאָס מיליטער זאָל אויפ־הערען שיסען אויף דער אומבעוואָפענטער בעפעל־קערונג, בפרט ווייל ס'איז שוין איינגעטראָטען אַ גע־וויסע בערוהיגונג. האָט דער פּאָליציימייסטער גע־ענטפערט אַז ארויסגעבען אַזאַ פעראָרדנונג גע־הערט צו דער קאָמפּעטענץ פון דער מיליטערישער מאַכט. אויף מאָרגען דעם 24. יוני האָט טאַקע דאָס מיליטער איבערגענומען די מאַכט און אין שטאָט איז ערקלערט געוואָרען קריגס־צושטאַנד דאָס איז געווען דער ערשטער פאַל פון איינפיהרען קריגס־צושטאַנד אין קאָנגרעס פּוילען, די קאָמענדע דאָס איבערגענומען דער לייטער פון 1. קאַוואַלעריע־קאָרפּוס גענעראַל שטוטלעוואַרט, באַלד האָט ער ארויסגעגעבען אַ ריי פעראָרדנונגען. אייניגע פון זיי (פערווערען צו טראָגען געווער, אַרומצוגעהן ביי נאַכט איבער די גאַסען פריהער של סגן די טויערען), זענען פערשטענדליך, אָבער גרויסאַמע זענען געווען וועלכע פעראָרדנונגען וי צו בעווייזען אַלע זאַ־קאַטאָרען אויף פון אַ הויז אין געפאַלען אַ שאָס אויפ'ן מיליטער אָדער פּאָליציי, צו פערהאַלטען אַ.ע וואוינונגען און צוהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט די הויזוויכטער, דשאַנדאַרמען לאָקאַטאָרען און סטרוזשעס. אַלע טעאַטערס און רעסטאָראַציעס זענען פערש. גע־שלאָסען געוואָרען, ס'איז איינגעפיהרט געוואָרען אַ פּאַס־קאָנטראָלע פאַר אַלע צוגערייסטע, וואָס האָבען גע־קענט אַרייננעמען אין שטאָט נאָר אויב זיי האָבען געהאַט אַ בעשיימטע בעשעפטיגונג. פאָר פּראָגרעס געווער האָט געדראָהט טויט־שטראָף.

(המשך קומט)

אפגעזוכט זיך א רייכער ברודער אין אמעריקע

ווי אזוי א ווילנער משפחה איז אויפגעריכט געווארן

פון ווילנער „היאם“ ווערט מען געוואויר, פאלגענדע משיקאווע געשיכטע:

מיט 35 יאהר צוריק האט אין קרייצבורג (איצט לאטוויע) געוואוינט א פרוי מיט 2 שטיף־קינדער: א יונגעל מיט א מיידעל 15 און 17 יאהר אלט ווי דאס רוב שטיף־מאמעס האט זי די קינדער גענוג געפייניגט, ביז זיי זענען אין א שעהנעם פרימארגען אנטלאפען וואוהין די אויגען וועלען טראגען. געקומען זענען זיי דאן קיין ווילנע, וואו זיי זענען פערבליבען א לענגערע צייט, ביז דער גורל האט זיי פונאנדערגעטיילט, און גאנצע 35 יאהר האבען זיי איינער פון אנדערן נישט געהערט.

די שוועסטער איז פערבליבען דאן אין ווילנע, האט דא פאר'ן קריג חתונה געהאט, געהאט א קינד האט דא איבערגעלעבט אלע גרוילען פון דער מלחמה און אקופאציע און וואס־וואס — קיין ברוך האט נישט געפעלט. די יאהרען זענען דערווייל געגאנגען, דאס יונגעלע איז א בחור געווארען, און קיין יונה איז אלץ נישט געווען. האט דער זוהן שוין, א היפשער בחור געגומען נאכפרעגען ביי דער מאמען, צי האט זי נישט ערגעץ עפעס קרובים אין אמעריקע — אלע ווערען דאך געהאלפען דורך אמעריקאנער קרובים, האט די מאמע א זיפץ געטאן: יא, געהאט אמאל א ברודער, דאכט זיך, אז ער איז טאקע אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא, אבער שוין 35 יאהר, ווי איך האב פון אהם קיין איינציגסטע פון נישט — ווער ווייסט צי לעבט ער שוין נאר?

און דער זוהן נישט פיל געווען, דערוואיסט זיך ביי דער מאמען דעם פאטערס נאמען, און האט אוועקגעשיקט בריף קיין אמעריקא צו די רבנים פון ניו־יארק, באסטאן און א גאנצע רייה אנדערע שטעט פון די פעראייניגטע שטאטען און פון קאנאדע. דערביי האט ער געבעטען רחמים, אז די רבנים זאלען אויפזוכען זיין פעטער, זיין מוטערס ברודער און זאלען הירקען אויף אהם, ער זאל ראטעווען זיין שוועסטער, וועלכע געהט דא אוים פון הונגער מיט איהר משפחה. דער זוהן האט אויך נישט געקארגט און אוועקגעשיקט זייערע איינגענע פאטאגראפישע קארטעס, ווי אויך די אמאליגע קארטע פונ'ם פעטער גופא, וועלכע האט זיך נאך ביי זיי געפונען פון די יונגע יאהרען.

ווייזט זיך ארוים, אז דער אמאליגער „שטיף־זוהן“ איז טאקע נאך לאנגע וואנדערישען האט געקומען קיין קאנאדע, וואו ער האט זיך ארויס־געארבייט געווארען א גביר, חתונה געהאט און געבוירען א טאכטער, וועלכע האט זיך אויפגעהאדעוועט ביי איהם אין „חלב און דבש“. דער טאכטער פלעגט ער אגב אפט דערצעהלען, אז ער האט אמאל געהאט א שוועסטער אין אייראפא, וועלכע ער האט שוין לאנג נישט געזעהן און וועגען וועלכער איהם האט זיך עטליכע מאל געחלומ'ט שרעקליכע חלומות. ער האט שוין, אפילו אמאל געוואלט זאגען קדיש נאך איהר, אבער דער רב האט איהם נישט געהייסען, כל זמן ער ווייס נישט גענוי, וואס מיט איהר איז געשעהען.

איינמאל, טאקע נאר נישט לאנג איז דאס געווען, האט זיין טאכטער איבערגעלעזען אין א צייטונג, א מעלדונג פון הארטיגען רב, אז ס'ווערט געזוכט אזא און אזא פערזאן און לויט די סימנים, וואס ס'זענען דארטען געווען אנגעגעבען איז איהר איינגעפאלען, אז אפשר מיינט מען דאס טאקע איהר פאטער. זי האט די צייטונגס־ידיעה באלד איבער־געלייגט פאר'ן פאטער, וועלכער איז שיעור נישט געפאלען און חלשות, דערוויסענדיג זיך, אז די שוועסטער זייניגע לעבט און ליידט הונגער מיט איהר מאן און קינד. דער רייכער ברודער האט תיכף־ומיד מיט לעגראפירט דער ארימער שוועסטער, אז ער איז גרייט איהר צו העלפען, וואס ער האט שוין אפילו טיילווייז מקיים געווען אויך, א סברה אפילו, אז זי, די שוועסטער, דערהאלט שוין אין גיכען צו בעקומען די נויטיגע פאפירען פאר זיך און פאר איהר משפחה, כדי אפצופאהרען צום רייכען „פעטער“, און ס'איז נישט אויסגעשלאסען, אז צווישען ביידע שוועסטער קינדער, איהר זוהן און זיין טאכטער, וועלכע זענען געבוירען געווארען אויף ביידע זייטען ים און האבען זיך קיין מאל נישט געזעהען, זאל געשלאסען ווערען א שידוך.

אפגענארט א שטעדטעל יודען מיט פאלשע הונדערטער באנקנאטען

לודמיר האט שוין לאנג נישט געהאט אזא סענסאציע. צווישען די ארטיגע קרעמער זענען דורך א חברה אפעלסטען פערשפרייט געווארען א גרעסערע צאהל פאלשע באנקנאטען צו 100 זל.

מאנטאג, אין יאריד־טאג, זענען אין איניגע קראמען געקומען פרעמדע אומבעקאנטע פערזאנען און ביים בעצאהלען זיך געהייסען רעשט געבען פון גאנצע הונדערטער זלאטעס. די קרעמער האבען, פערשטעהט זיך, נישט געהאט דעם מינדעסטען חשד, האבען זיי די הונדערטער זלאטעס צוגענומען און זאגאר רעשט געגעבען.

מאכט זיך אבער, אז איניגע קרעמער האבען נישט געהאט רעשט צו געבען און האבען געשיקט דעם 100־טער באנקנאט צו טוישען און די תנים האבען כלומרשט זיך געהאלט ביז מען וועט ברענגען קליינגעלד.

צוליב דעם שהערען פריך האבען די יונגלעך, וואס זענען געגאנגען די באנקנאטען צו טוישען, נישט געקריגען אין די ארומיגע קראמען קיין קליין געלד און זענען דערפאר געגאנגען איינער אין באנקא פאל־סקי און דער צווייטער אין דער קאנצעלאריע פון נאטאריוס באנינסקי. דא האבען זיך די קאסירער אויסגעקוקט, אז די באנקנאטען זענען פאלשע.

ווען די יונגלעך זענען צוריקגעקומען מיט דער דאזיגער בשורה, זענען שוין די קונים נישט געווען. זיי האבען צוגענומען די איינגעקויפטע זאכען און אנטלאפען. אז זיי האבען נישט קיין צייט, זענען זיי דערווייל אוועקגעגאנגען, צוזאגענדיג, אז זיי וועלען נאכן רעשט אריינקומען שפעטער.

די קרעמער האבען באלד פערשטאנען, אז זיי זענען בעשווינדעלט געווארען און אויפגעהויבען א גרעדער.

מיהאט גלייך געמאלדען דער פאליציי, וועלכע האט בעוויזען צו פערהאלטען 2 פארשוין פון דער חברה. דאס זענען: מאריק האנדליארזש און זיין געליבטע סטעפאניע בלוישטיין, ביידע פון לעמבערג.

ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז די חברה אפערירטען זענען בעשטאנען פון 4 פארשוין, פון וועלכע 2 איז געלונגען צו אנטלויפען.

ביי די פערהאלטענע האט מען געפונען מזומן געלד פאר 610 זל. און פערשידענע סחורות, וואס זענען געקויפט געווארען אין לודמיר פאר די פאלשע הונדערטערס.

האנדליארזש און בלוישטיין זענען איבערגעגעבען געווארען אין רשות פון אויספארשונגס־ריכטער, וועלכער האט זיי איבערגעשיקט אין תפיסה.

נאך די אנטלאפענע 2 אפעריסטען זענען צו־שיקט געווארען שטעק־בריף.

צווישען מאן און געליבטען

פרוי ערמארדעט איהר קאכאנעק

„5־בראשען־בלאט“ האט נעכטען געבראכט פאלגענדע ידיעה:

(ב) אין דארף ניעטושין אונטער ווילנע האט זיך נעכטען אפגעשפילט פאלגענדע בלוטיגע טראגעדיע.

צו דער 28־יעהריגער יוזעפא קראוטשיק איז אריינגעקומען דער זיבען־און־צוואנציג־יעהריגער אנטאני וואשניאק.

צווישען דער בעל־הבית'טע און דעם גאסט איז באלד געקומען עפעס א ווערטער־אויסטויש און פלוצים האבען די שכנים דערהערט א שרעקליכען געשריי, ווען זיי זענען אריין צו דער קראוטשיק האבען זיי דערזעהן וואשניאק'ן אין א קאלוזשע בלוט אויף דער ערד, לעבען אהם מיט א פערבלוטיגטער האק איז געשטאנען די קראוטשיק.

די געשיכטע פון דעם שוידערליכען מארד שטעלט זיך פאר נאך דער אויספארשונג אזוי:

די קראוטשיק האט פאראיאריגען חתונה געהאט אבער נאך פאר דער חתונה איז זי געווען אינטימע בעציהונגען מיט וואשניאקן.

באלד נאך דער חתונה האט זיך דער יאנאש איבערגערוסען. וואשניאק האט אבער זיין געוועזענע געליבטע נישט צורוה געלאזט און שפעטער זי גע־צוואונגען צו לעבען מיט אהם ווידער ווי פאר דער חתונה.

1

לעצטענס האט זיך דער קראוטשיק'ס מאן דער־וואוסט וועגען דער גאנצער געשיכטע און צווישען פאר־פאלק האט זיך אנגעהויבען א קריגעריי. יוזעפא האט זיך געפינען צווישען צוויי פייערען, פון איין זייט האט איהר דער מאן געדראהט, אז אויב זי וועט זיך טרעפען מיט אירה געוועזענעם געליבטען וועט ער זי דערהרגענען. פון דער צווייטער זייט האט זי איהר קאכאנעק נישט אפגעלאזט.

ווען וואשניאק איז נעכטען געקומען צו דער קראוטשיק איז האט זי אהם געבעטען ער זאל זי צורוה לאזען. ער האט איהר ערקלערט, אז ער האט מעהר רעכט אויף איהר, ווי איהר מאן... און ער וועט זי נישט פערלאזען.

זי האט געכאפט א האק און איהם דערלאנגט אין קאפ אריין, ער איז באלד געפאלען א טויטער.

די מערדערין איז ארעסטירט.

י. ל. פרץ „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק“

בדחן — יעקב וויסליץ.

צייכענונג פון פריץ קליינמאן.

709. בלייוויים.

איהר דארפט קיין שום רעיענטאלע ארער וועלכע ס'איז אנדערע ווארנונג נישט שיקען.

אויב דער קויפער איז און אפגעריסען מער בין נאך די סחורה נישט געקומען ווערט דער אפמאך אויטאמאטיש אויפגעלעזט. אומאפהענגיג פון אומ־שטאנד צו דער קויפס־פרייז איז אין גאנצען אדער נאר בלויז טיילווייז אייך געצאהלט געווארען.

709. א לאנגיעהריגער לעזער.

710. א קרבן פון א נשמה־מאפער.

911. א ליציטאנט.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט“ אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט“.

ביים דערלאנגען אן אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער לעצטע פונ'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט ארייגעגעבען אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

705. א פעראינטערעסירטער לעזער פון זגערזש.

דאס בעקענען זיך צום בעגאנגענעם פערברעך שאפט נישט קיין מילדערנדע אומשטאנד, האנדלענדיג דאס בעצאהלען דעם בעשולדיגטען פאר דעם גע־טענעם שאדען ווערט נא בעטראכט אלס מילדערנדער אומשטאנד ביים אויסמעסטען דעם אנגעקלאגטען א געהעריגע שטראף.

706. פ. ס.

מ'קאן זיך נישט ענטזאגען פון קיין ירושה, כל זמן דער פערזאן, וועמען מ'דארף ירשענען לעבט נאך. אזא געשלאסענעם אפמאך איז דעריבער נישט גילטיג.

707. רעדשא.

די פערעלטערקייט פון פערברעכען בעפרייט נאר פון דער אייגענטליכער שטראף, אבער נישט פון די רעכטס־בעגרענצונגען, וועלכע פאלגען אלס קאנ־סעקווענץ פון אורטייל.

708. א קאלאניאל־געוועלב אינהאבער.

א דעם איז, דער אינדוסטרי אפטיילונג ביים מאגיסטראט דארף אייער אונטערנעהמונג נאך אריינגעטראגען ווערען אין האנדעלס־רעגיסטער ביים קרייזגעריכט ווי באלד איהר קויפט אוים א פאטענט 3־טע קאטעגאריע.

רעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

זושענשינער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר ספרשנער קינדער־קראנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד"ר ביבערגאל הויט און וועגער.קר.	11½—12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאלדבלאט אויגען־קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	2—5
ד"ר שמערלאווסקי פרויען־און געבורט־הילף	3½—4½

ספיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען־שמעל, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראל. אינבעשט יצוגנגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, שפעציעל אויף פערלעטצונגען און שמעם. און לאבאראטאריום ווערען אנגענומען עלע ערט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

איטפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג

צאהן־ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבען און א.א.א.

די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

וואס הייסט איצט א רייכער יודישער בעל־מלאכה איז סאוויעט־רוסלאנד

אט די פראגע האבען געשטעלט זיך די אויס־פארשער פון דער עקאנאמישער קאמיסיע און רוס לאנד, כדי צו פערגלייכען דאס דערנאך מיט דער לאגע פון ארימען בעלי־מלאכה.

צוגויפ אמלעגריג א רייה מאטעריאלען און אנ־קעטעס, האט די קאמיסיע פעסטגעשטעלט, דעם טיפ פון א פערמעגליכען בעל־מלאכה, און די איינצעל־הייטען וועגען זיינע „אפעראציעס" און ארט לעבען געבען א בילד. וואס מיינט ביי די איצטיגע פערהעלט־נישען אין רוסלאנד פערמעגליכקייט, און צו וואס עס דערגייט די ארימקייט, די דאזיגע צוויי „קאנ־טראסטען" זענען זעהר כאראקטעריסטיש און אנ־שוילִיך.

דער טיפישער פערמעגליכער בעל־מלאכה האט א פאמיליע פון 8 פערזאן, ד.ה. א פרוי, 3 זיהן אין עלטער פון 13 ביז 18 יאהר און 4 טעכטער, אנהויבליך פון פינף יאהר אלט. דער בעטרעפענדער בעל־מלאכה רעכענט זיך פאר דעם בעסטען שניי־דער אין שטעטעל, וואו ער וואוינט שוין ביי 20 יאהר די פעשטעה. זיינע בעשטעלונגען פיהרט ער אוים פון דעם אייגענעם שטאף, וואס עס געפינט זיך ביי איהם אין פון לאגער. די פרייזען וואס ער נעהמט פאר, גייען וועגען די עכסטע אין שטעטעל, פאר א קאסטיום, למשל, נעהמט ער צוואנציג רובל, פאר א מאנטעל — פופצעהן רובל.

פריער האט דער בעל־מלאכה געהאט א געהילף־ארבייטער און א לערן־יונגעל, איצט ארבייט ער אליין, זיינע פערדינסטע מאכען אוים ביי א זעכציג רובעל א חודש, דער בעל־מלאכה פערמאגט אן אייגענע הייזקע 13 ביי 15 ארשין, דאס הייזעל האט ער אויסגעבויט פון די געלדער וואס איהם האבען גע־שיקט די קרובים פון אמעריקא, די קלענערע פאר־זיין הילצערנער הייזעל האט ער בעקומען אומזיסט אין 1918, ווען דאס איז דעמאלט מעגליך געווען...

דער איינציגסטער אייגענטום פון הויז איז פערברענט געווארען אין 1920 בעת די פאגראמען געשעהען, אבער איצט האט ער זיך בעזארגט נייע מעבעל, וואס בעשטעהט פון בינק בעטען (פאר אכט פערזאן), דריי טישע, עטליכע בענקלעך, צוויי נייע מאשינען; פערמאגט א קו מיט א קעלבעל, און האט אויף הויף נאך א גערטענדעל.

א חוץ דעם טראגט איין דער לאנד אלס ארענ־דע א האלבע דעסיאטין שטאטישע ערד, פון וועלכע ער בעקומט פאר דעם יאהר 200 פוד קארטאפעל און נאך קלייניגקייטען, די בעארבייטונג פון דער ערד א שטיקעל ערד קאסט איהם 23 רובעל.

אין הויז האט דער בעל־מלאכה א רינסט.

איצט פון וואס בעשטעהט די שבועות־הוצאה פון א פערמעגליכען בעל־מלאכה, מיט א משפחה פון אכט דערוואקסענע מענשען?

מעהר פון א העלפט הוצאה, 28 רובעל גיט ער אוים א חודש אויף שווארץ און ווייס מעהל, גריפען בעגעגט ער 4 ק.ג. א חודש, טיי א אכט פונט, פוטער א האלב פונט, קראפען 30 פונט, זייף און ק.א, דער רינסט צאהלט ער 4 רובעל א חודש, אין בעקליידונג און שיך קאסט איהם אכט רובעל א חודש.

אט דאס הייסט א רייכער בעל־מלאכה... און פון דעם איז שוין לייכט צו פערשטעהן, ווי עס לעבט זיך אין רוסלאנד דער ארימער בעל־מלאכה, וועלכער בילדעט א דריטעל פון אלע יודישע האנד־ווערקער.

פאר דער דאזיגער קאטעגאריע איז אויך פעסט געשטעלט געווארען אויף, סך פון די געמאכטע אויספארשונגען א דורכשניטליכער טיפ.

אויך א שניידער, וואס האט א פאמיליע פון 6 פערזאן, אליין קראנק אויף טובערקולאז, אזא שניידער, וואס וואוינט מערסטענטייל אין די קליינע שטעטעלעך, ארבייט הויפטזעכליך פאר די פויערים, נעהמט פאר א פויערשע סערמיאגע צוויי רובעל, מעהרסטענטייל אבער פערנעהמט ער זיך מיט רעד־מאכען, איידער מיט נייע בעשטעלונגען.

אזא שניידער האט ניט קיין שטענדיגע אר־בייט, געהט אפט אן ארבייטסלאז, און ווען ער אר־בייט פערדינט ער ניט מעהר ווי פופצעהן רובעל א חודש.

ער פערמאגט אין אן אייגענע הייזקע, זי איז אבער זעהר הויפט... נישטא קיין מעגליכקייט צו רעמאנטירען, דאס אפילו א קוה, א שטיקעל שטאטישען גארטען, אבער די קינדער געהען א ביס באזוועס און ניט דערעסט... „און שטוב איז קאלט און שמוץ". די לעצטע יאהרען זענען געבראכט געווארען פון די אויספארשער אין די בעריכטען בושטעטעלן ווי עס איז געשריבען אין אנ־סקים בעקאנט ווי „דער שניידער"...

די דאזיגע צוויי טיפען בעווייזען, ווי גרויס איז די בעדייטונג פון דער שטיפע וועלכע עס ווערט לעצ־טענס געשאפען דורך דעם געצייג־קאמפיין און אמעריקא, כדי וויפל נישט איז צו פערלייכטערען די אומעטוס שווערע לאגע פון יודישען בעלי־מלאכה אין רוסלאנד, און אויסנאהם צו וועלכער קאטעגאריע ער זאל ניט געהערען, די לאגע פון די יודישע קוסטארען איז, און אלגעמיין געגען קריטיש, די מא־טעריעלע רעגירונג האט אליין אנערקענט די וויכ־טיגקייט פון אזא הילפס־אקציע און האט דעריבער דערלויבט דעם „ארט" אנצונעהמען א רייה מיטלען ווי צו בעזארגען דעם יודישען האנדווערקער מיט די נויטיגע מאשינען, געצייג און רויה־שטאף, געבענדיג דערביי דעם „ארט" געוויסע פריווילעגיעס.

דער מאנגעל אין מאשינען און געצייג איז אין רוסלאנד ווי בעקאנט, זעהר גרויס, עס איז כמעט אונמעגליך צו קריגען זיי אפילו פאר געלד, ווייל מעהרסטענטייל קען מען מאשינען, איבערהויפט נייע בעקומען נאר אין אויסלאנד, און דער האנדעלס־פער קעהר מיט אויסלאנד איז אויסשליסליך אין די הענד פון דער רעגירונג, און די רעגירונג זארגט נאר פאר די מלוכה־קאלעקטיווען און האט נישט קיין שום אינטערעס פאר די אנדערע האנדווערקער.

א חוץ די מאשינען פעהלט אבער דער עצם אין געלד צו קויפען זיי, און אין דעם בעשטעהט די וויכ־טיגקייט פון דער הילף וואס די קרובים אין אמע־ריקא שאפען פאר דעם צוועק.

דאס זעלבע איז אויך מיט'ן רויה־שטאף. די רעגירונגס־קאאפעראטיווען בעדינען מיט רויה־שטאף זעהר אויסגעמאל נאר די קאאפעראטיווען, אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען, און די יחידים קומט אוים צו קויפען דעם רויה־שטאף ביי פריוואטע הענדלער, און דאס, פערשטעהט זיך, פערטייערט שטארק די פראדוקציע, אזוי אז דער איינצעלנער האנדווערקער קען נישט אויסהאלטען די קאנקורענץ אויפ'ן אפע־נעם מארק.

האט דער „ארט" זיך געשטעלט די אויפגאבע צו בע־זארגען אזעלכע יחידים מיט רויה־שטאף, ווי נאר פאר זאקען־שטריקערייִ א.ד.גל.

לויט די ידיעות וואס בעקומען זיך פון רוסלאנד איז אויף דעם וועג ווירקליך געלונגען ארויסצוהעלפען פיל פון די יודישע האנדווערקער, בעקומענדיג מא־שינען ווערען זיי אריינגענומען א האנק די מאשינען אין אנ'ארטעל אדער פאבריק, און דערמיט ווערט זייער לאגע פערבעסערט נישט נאר מאטעריעל נאר אויך רעכטליך.

עס איז אבער אויך אויסגעקומען אנשטויסען זיך אויף פיל שוועריגקייטען און א סך פאלען, און ערשטער ליניע קומט די דירה־פראגע, דער איינ־צעלנער האנדווערקער איז פשוט נישט בוכולת ביי איצטיגע דירות־פערהעלטנישען און רוסלאנד צו קרי־גען א ספעציעלען לאקאל פאר זיין ווערקשטוב, און ער מעהרסטענטייל געצוואונגען איינצוארדנען די מאשין ביי זיך אין דערהיים.

און דאס, פערשטעהט זיך, פערבונדען מיט פיל קאמפליקאציעס, פון איין זייט פראטעסטירען די שכנים וואס ווילען נישט ליידען דעם טומעל פון די מאשינען, און פון דער אנדערער זייט פערשאפט די איינארדנונג פון ווערקשטוב ביי זיך און דער אייגענער דירה נאר נישט קיין נחת רוח נאכמעהר, ווען די אפגעלאזענע נישט רעמאנטירטע דירות ענטשפרעכען בכלל נישט די עלעמענטארסטע טעכנישע פאדע־רונגען פאר א ווערקשטוב, און דאס האט מען מאקע פיל אויסצושטעהן פון די רעגירונגס־אינספעקטארען, וועלכע שטעלען כסדר שטרענגע פאדערונגען.

א חוץ די טעכנישע פאדערונגען קומען נאך צו שטייערען, וועלכע די רעגירונג לייגט ארויף און א גרויסער מאס־פערהעלטניש אויף די דורכגעפיהרטע „אפעראציעס" פון איינצעלנעם האנדווערקער, מען האלט כסדר אנ'אויג אויף דעם אז דער האנדווער־קער זאל חלילה נישט פערוואנדלען זיך אין א גרויס־הענדלער, מוז דעריבער דער איינצעלנער האנד־ווערקער זיין זעהר פארזיכטיג און בעגרענצען אין דער ווירטשאפטס־טעטיגקייט.

בעזונדערס שווער איז געווען די אטמאספערע אין דער צייט, ווען ס'איז דורכגעפיהרט געווארען די אלגעמיינע קאלעקטיוויזירונג פון דער פראדוקציע, דער איינצעלנער האנדווערקער האט זיך דאן דער־פילט שטארק דערשלאגען און און שוין אפגעשאפט איינגאנצען נישט געווען דאן צופרידען מיט דעם וואס ער האט נאך א מאשין און הויז ביי זיך, און נישט איין מאל פלעגען זיי טאקע אויסבעהאלטען די מאשין, אפי' די אינספעקטארען זאלען זיי לאזען צורוה...

לעצטענס אבער, ווען עס האט זיך אפגעשטעלט דער אימפעט פון דער קאלעקטיוויזירונגס־סיסטעם, און דער איינצעלנער האנדווערקער געקומען אביסעל צו זיך און נעהמט זיך ווידער פאר דער ארבייט.

עס מערקט זיך לעצטענס א טענדענץ ביי פיל האנדווערקער, ארויסצוגעהן אויף אזעלכע פראדוק־ציעס פאר וועלכע מען קען קריגען רויה־שטאפען אויפ'ן ארט, נישט דארפענדיג אנקומען נישט צו צו אויסלאנד, נישט צו די רעגירונגס־קאאפעראטיווע לאגערן, ווי בערשטלעך, האלץ־געגענשטאנדען, א.א.וו.

אלענפאלס שטעהט די פראגע וועגען דער עקא־נאמישער לאגע פון די יודישע האנדווערקער און רוסלאנד און איהר גאנצער שארפקייט, און נישט אומזיסט זענען בעאונרוהיגט מיט דעם אפילו די אפ־געלעגענע אנגעהערענע יודישע קרייזען און רוסלאנד גופא, וואס דאס ווערט כסדר ארויסגעזאגט אפטע און אלע בעריכטען און אויספארשונגען.

י. אקון.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,

פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

אייגענע פ־אצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע זוארטען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע ערמעלען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם.

א שאנטאזש־געשיכטע אויפ'ן ראמאנטישען באדען

אין דער ווילנער פאליציי איז איינגעפאלען אנ'אנקלאגע פון איינעם לעאן ווינטער וועגען פאלגענ־דער געשיכטע.

מיט א קורצער צייט צוריק האט זיך בע־קענט מיט דער ווילנער איינוואוינערין מ. ש. וועלכע איז איהם שטארק געפעלען געווארען. ער האט מיט איהר בעשטעלט אן אנדקע. זיי האבען זיך געטראפען אויף א סימפאטישען קאנצערט אין בערנארדינער גארטען.

נאך דער סימפאניע האט ו. איינגעלאדען זיין בעקאנטע אויף אנ'אוונט־ברויט אין א רעסטאראן.

די ש. האט איהם אבער דערקלערט, אז זי איז א פערהייראטע און קען דעריבער נישט קומען שפעט אהיים, מארגען אבער פאר'ט אוועק איהר מאן און דאן וועלען זיי זיך קענען טרעפען אומגעשטערט.

ו. איז דערצו געווען מסכים און אויף מאר־גען פריה האבען זיי זיך געטראפען אויף מיצקעוויטש גאס און איינקויפענדיג פערשידענע דעליקאטעסען און שנאפס זענען זיי אפגעפאהרען צו דער פרוי ש. אהיים, וואו בייד האבען פערבראכט גאנץ פריילעך.

די פרוי האט איהם פערזיכערט, אז דער מאן איהרער איז שוין איצט ווייט פון ווילנע.

אין א געוויסען מאמענט ווען ו. איז געווארען אנגעטרונקען האט זיך פלוצלונג געעפענט די טיר און אין שטוב איז אריינגעקומען דער מאן.

דערזעהענדיג איהם איז ו—ן געווארען פינסטער אין די אויגען.

סיהאט געהאלטען ביי א גרויסען סקאנדאל.

דער איפערזיכטיגער מאן האט איינגעלאדען ו—ן אין צווייטען צימער און געמאלדען איהם, אז אויב ער וועט איהם בעצאהלען 500 גילדען וועט ער וועגען דער גאנצער געשיכטע נישט מאכען קיין רייד.

ענדליך נאך א קורצער דינגעניש, איז מען דערגע־קומען אויף דריי הונדערט גילדען.

ו. וואלט פון דער גאנצער געשיכטע קיין רייד נישט געמאכט ווען ער וואלט זיך שפעטער נישט דער־וואוסט, אז פרוי ש. איז גארנישט קיין פערהייראטע און אז דער „מאן" איז קיין מאן נישט נאר א העלפער.

ו. האט פערשטאנען אז ער איז געפאלען אלס קרבן פון א שאנטאזש און האט בעשלאסען איבערצו־געבען וועגען אינצידענט דער אויספארשונגס־מאכט.

אין דער לעטשניצע

17 זגיערסקא 17

איז טעטיג פון 1—2

ערצטליכער הויט־

ווענערישער גאבינעט

אונטער דער לייטונג פון

ד״ר ה. רוזשאנער

דער מארד אין דער נאכט

(38

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— הם! — האט מיט צווייפעל ארויסגעבראכט טאר־טשינסקי — לאמיר אקארשט מיט אייך א שמועס פון וועגען וואקסען... איהר זאגט, אז איהר האט זיך מיט איהם געזעהען אין יענעם טאג?

— יא, איך האב.

— איהר האט גערעדט מיט איהם א בעשטימ־טען צוזאמענטרעפעניש?

— ניין, מיר האבען זיך צופעליג בעגעגענט...

— ער האט אין יענעם טאג געזעהען אייער שוועסטער.

— איך ווייס נישט... ער האט נאר געזאגט, אז ער האט עפעס אנ'אויפטראג פון ליבעסקינד'ן...

— ווייסט איהר נישט וועגען וואס ער האט געהאנדעלט?

— ניין, איך ווייס נישט...

— אזוי, איך האב אבער קיין טעות נישט, האט איהר זיך געזעהן מיט דעם הער הייטמאן?

— יא, א צעהן מינוט, נישט מעהר...

— ס'איז עפעס געווען וועגען א געשעפטלי־כען ענין?

— נישט עפען האט נאר געזאגט א שייכות פערזענליך מיט אונז ביידען! — האט מאריא געענטפערט.

— אהא, קאנט איהר מיר נישט אויפקלערען, וואס פאר א מיני פערזענליכע ענינים זענען עס געווען.

— ניין, איך קאן נישט...

— הייסט עס, אז איהר זאגט זיך אפ מיר צו דערקלערען די אורזאך פון אייער צוזאמענטרעפעניש מיט דעם הער הייטמאן?

— יא! — האט מאריא געענטפערט — איך זאג זיך אפ... קאטעגאריש!

קאפיטעל אכצעהן

אנ'אונפערשטענדליכע פאסירונג

די לעבענס־פראקטיק און די פראפעסיאנע־לע דערפאהרונג האבען איינגעלערענט טארטשינ־סקין צוריקצוהאלטען זיינע געפיהלען.

ארויסגעהענדיג אבער פון הייטמאנס הויז, האט ער פריער געלאזט זיך אויסגיסען זיין גרימצארן, און די געדאנקען געווירבעלט זיך מיט די הארב־סטע ווערטער.

קיינמאל אין זיין לעבען איז איהם נישט אויס־געקומען צו האבען צו טון מיט אזא פערעקשנטע פרוי, ווי מיט פרייליין מאריא.

זי האט פאר קיין פאל נישט געוואלט זאגען, וואס פאר א סיבות עס האבען זי געצוואונגען ערב דעם מארד צו בעזוכען הייטמאנען אויף זיין לארוער וואוינונג.

אויף זיינע דראהונגען האט זי געענטפערט מיט א קאלטבלוטיגען ציהען מיט די פלייצעס, נישט נאכגעבענדיג אויף זיינע אלע גוטע הבטחות.

לסוף האט דער געהיים־אגענט נעבעך געמוזט אוועק מיט גארנישט — אהן שום רעזולטאט.

צוריקקומענדיג קיין לארו, האט ער זיך גוט אנגעגרייכערט, און אוועק אפגעבען א וויזיט ריקמאנען.

דער שרייבער האט איהם מיטגעטיילט, אז ליריא גארצעוויטש איז טאקע אנגעקומען קיין לארו, און אז א ספעציעלער אגענט לאזט זי פון אויג נישט אראפ.

טארטשינסקי האט איהם פון זיין זייט דער־צעהלט וועגען זיין מיספערפאלג ביי מאריאן.

פערשטעהט זיך, אז ריקמאן האט אויסגעדריקט זיין מיטגעפיהל דעם געהיים־אגענט אבער ער האט זיך נישט געקאנט צוריקהאלטען פון אויסדריקען זיין ענטציקונג מיט דעם מיידעלס פעסטען כאראק־טער.

* דאס האט נאך טארטשינסקין מעהר ארויס־געבראכט פון די כלים.

— בנאמנות, איך הויב שוין אן צו טראכ־טען, אז אט דער גלאט פנים'על האט אייך איינגאנצען געמאכט פאר'ן אים מענש...

— א גלאט פנים'על! — האט ריקמאן אויפ־געגערעגט אויסגערופען — ווי שעהמט איהר זיך נישט אזוי צו רעדען וועגען דער פרייליין מאריא!? ווי שעהמט איהר זיך אנצורופען „א גלאט פנים'ל" אזא שעהן מיידעל, וואס איהר גלייכען איז נישטא אין דער וועלט!...

— מערמערשע!... איך גיים נישט פראנע...

עס האלט אין דער אמת'ן מיט איהר שיינקייט, אבער פאר איהר עקשנות קאן זי פאקטיש בעקומען דעם ערשטען פרייז! — האט זיך טארטשינסקי בייז אפ־געגערופען — איך בין איבערצייגט, אז זי קאן אונז אויספיהרען אויף דעם ריכטיגען שפור פון'ם מער־דער, נאר זי וויל נישט!...

— איהר האלט זיך שוין ווידער ביי אייער מיט גארנישט בעגרינדעטער מיינונג.

— ניין, איך בין אין דעם פולשטענדיג איבער־צייגט, ווי אויך אין דעם, אז צווישען איהר און וואקסען איז דא עפעס געמיינזאמעס.

— וואס איז דאס פאר א נייער מין איינפאל?!

— האט ריקמאן אויסגערופען, א פאסט אויפגע־בראכטען פון טארטשינסקיס פרובע צו ווארפען א שאטען אויף דער מיידעל.

— בחנם היצט איהר זיך אזוי! — האט דער געהיים־אגענט א ציה געטאן מיט די פלייצעס — אין ליבעס־ענינים מיט וואקסען בין איך זיי נישט חושד... זיי ארבייטען אבער דאך בשותפות אין דעם דאזיגען ענין...

— איהר מיינט, אז זיי ווייסען, ווער ס'איז דער מערדער?

— דערוויל קאן איך עס נישט זאגען אויף זיכער!... זיי ווייסען אבער געוויס מעהר פון אונז וועגען דער געזעלשאפט פונ'ם „צלמ'על", ווייל אויף זיי האט דער אנבליק פון צלמ'על גע־מאכט א שטארקערען איינדרוק, נאך, ווי אויף דעם קען אפילו... און אויב מ'זאל טאקע גלויבען אין דעם דאזיגען האפקעס ווערסיע האט דאך די גע־היימע ווערבישע געזעלשאפט אומגעבראכט הייטמאנען און די לאבענדקא...

— מיט די הענד פון קאפיטאן פאלאסקא... אבער...

— וואס אבער?...

(פארטזעצונג קומט)

HELENÓW

לויט דער בעמיהונג פון קרייז־ראט פון דער צענטראלער ארגאניזאציע פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען
פון אינטעלעקטועלע אנגעשטעלטע און זשורנאליסטען־סינדיקאט
וועט פארקומען דעם 20־טען יולי ד. י. פאלס פון אונגינסטיגען וועטער ד. 27 יולי

א זומער־רעדוטע

מיט א זעהר פערשי־דענארטיגען פראגראם

צווישען אנדערע: פאנטען־לאטעריע (יעדער לאס געווינט) / קאנקורס מיט פרייזען פאר'ן שענסטען קליידל / טענץ / סאלא־אויפטריטען פון ארטיסטען קינסטליך פייער / און א סך, א סך איבעראשונגען / ארקעסטער און מוזיק. אויפטריטען אונטער דער לייט. פון Teodor Ryder / קומט אלע!

HELENÓW

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל־בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען־קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער־קאן און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קישנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גענומענע הייל־באנדאושען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמאלט פראפעסאר־דאקטאר בראכגרעזונג בעזונדען זיכער דעם שווארצען און געפערליכסטען

ברוך. אויך פאר הויקערס לעמונגען מיט הייל־גארטעסען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט־פוס ספעציעלע אמגלעגען אין די שיך. קינסטליכע נעמענע פיס און הענט, געטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בעטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס גרונדליכע ערשטן פון די קראנקע איז [illegible]

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך־לידענדע און לארע וואולטשאנסקא 29, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיכער אונטערסטעלאוער הילף און רעדען מיך דעם ערשטע טאג ראש השנה פון דעם שווערן און פאר מיין לעבען געפערליכען ברוך, פאר דעם וויסענשאפטליכען אבלעגען פון דעם באנדאזש און זיין מעטארע, דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפעהל איהם דארורך פאר אלע ברוך־ליידענדע

Dr. M. Minzer, N. lekarz kolwejoy K. Chorych.

Komunikacja autobusowa

ŁÓDŹ-PIOTRKÓW

Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

א לאנגיעהריגער

געריכטס־סעקרעטאר

שרייבט און ערלעדיגט אלערליי ביטעס און סקארגעס, קלאוזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען

א גוטער מיליטער־ספעציאליסט.

ב. מאז, לאדז, פיעטריקאווער 10.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקע צונגען און ליפמהילאיגפס.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

עס ווערט געזוכט א אינטעליגענטער שלאסער־ארבייטער (פריילייריג) פאר מאטאר־בעטריב צענטראל־בעהייצונג און שלאסער־ארבייט ערקונד. זיך אין קאנצעלאריע פון אינטערנאט אין העלענובעק, שענקיעוויטשא 3/5 אין די ביורא־שטונדען.

א מעדעל

צו נייהען אויף א קריטשמאשין. קאן זיך מעלדען אגראדאווא 8, ביי גאלדנער פראנט, אין מאנופאקטור־געשעפט. 17760

אן אינטעליגענט

פריילין

אבסאלווענטקע פון די האנדעלס־קורסען אין פלאצק זוכט א פאסטען אלס ביוראליסטקע אין א געשעפט. צו ערפאהרען נאוואמיעסקא 28, י. ווארשאווסקי.

וויכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזשער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד־בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען ווי: פעלד־בעטען 14 זל., פעלד־בעטען מיט ווענטלעך 18 זל. לעזשאקעס פון 8 זל. אן, טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.

אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ־מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד־בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

מיט אכטונג
פירמע

„PALMA-PATENT"

אינה. שווארצאווסקי

פולנאצנא 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאר פראווינץ — בעדייטענדע ראבאטען.

פערלאג ש. שאפירא, לאדז

שוין ארויס פון דרוק:

ד"ר מאיר בן אברהם הלוי

„דער קדוש פון מעץ"

(שפאנענדע עלילת־דם געשיכטע אין יאהר 1660)

בעארבייט אויף יודיש: פון שמחה גליקסמאן.

אין דעם דאזיגען פערלאג זענען שוין ערשינען די ביכלעך פון דער סעריע מלחמה־בילדער: שמחה גליקסמאן

„פרויענרייך"

און פאגראם־בילדער פון די צארישע צייטען אין די יאהרען 1914—15.

צו בעקומען אין בוכהאנדלונג פון ש. שאפירא און ביי אלע צייטונגס־פערקויפער.

פרייז פון א העפט 30 גראשען.

איהר ליידט פון שוויים?

צו וואס זאלט איהר דען ליידען פון שוויים פון די פיס וואס איהר קענט קוים אויסהאלטען, אז פאר 30 גראשען קריגט איהר ביי מיר דעם פראשעק „ראדיקאל" מיט מיין סטעמפעל זאס וועט אייך זיכער אויסהיילען אין פערלויף פון א וואך. אויך צו אדטשיטקעס דעם פלאסטער „ראדיקאל" און צו וואנצען קריגט איהר ביי מיר פאר 50 גר. אין פלעשעל, אז איהר וועט דאס גיסען פערטרייבט דאס גלייך די וואנצען און איהר קענט שוין רוהיג שלאפען. צו בעקומען ביים צייטונגס־פערקויפער אלטע שטאט 1, וועלניאזש און צגיעלניאנא 37 ביים צייטונגס פערקויפער נעבען אייזען־געוועלב. פאדערט נאר מיט מיין סטעמפעל. געדענקט די אדרעס!

א שטוב

מיט א בעזונדערען איינגאנג ווערט פון זאפארט געזוכט אין געגענד פון נייעם מארק ביז נארוטאוויטשא אדער אין די זייטען־גאסען. אפערטען אפצוגעבען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג אונטער „J. C."

די מעכאנישע

שלאסעריי און שווייסעריי

פיהרט אויס זעמטליכע מאשין־רעפעראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען־טיילען מיט גאראנטיע און :—: נעגען ביליגען פרייז :—:

J. REDER, Łódź

11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)

פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

א י י ז

יעדן קוואנטום שטעלען מיר צו פעטריקאווער 116 טעל. 190-18, פאלודניאווא 22 טעל. 191-26

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.

—— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. ——
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

קליניק „SANATO"

וועכבעריז כירורגישע

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1־טע און 2־טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2־טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גזיל אלו דקיעי, קני כל חורש — תא:
דין אלו ימי וכל מי כנישו — תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי דשו — תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רעיעלקייט פון דער אלט - בעוואוסטער רעכטסקאנסולענטען־ביורא פון ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, ארוואלאניעס, סלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

געגען בעלויבונג

אויף דעם באהן־הויף לאדז־קאליש האב איך מאנטאג דעם 7/7 אווענד פערלוירען א פארטפעל מיט וועקסלען און טשעקען ווי אויך מזומן געלד מיט פערשידענע דאקומענטען און א פאס. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען בעלוינונג אבצוגעבען די דאקומענטען צו שפיק, צגעלניאנא 47 טעלעפאן 128-57 אדער קילינסקי 57. דיסקרעציע געזיכערט. די וועקסלען און טשעקען זענען ערקלערט פאר אונגילטיג און האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט.

לייב שפיק, צעגעלניאנא 47 און קילינסקי 57

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אווענד.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל־ארצט פאר נירן, בלאז און אורין־קראנקהייט

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אווענד.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Konstantynowska 29, telef. 55-85.

לעזט און פערשפרייט

דאס

„5-גראשען־בלאט"

די בילעסטע מאדערנע

שייטלען

ווי אויך פערשידענע פאלעטשקעס, אזוי ווי אייגענע האר, גוטע אויסארבייטונג צו זעהר ביליגע פרייזען, קאנט איהר נאר בעקומען ביי

פארשעווצקא, קאמיענגא 5

לינקע אפיצינע, 2־טער שטאק.

מאשין־לעכער

ווערען אנגענומען אויסצונייהען ביי
ג. נארדמאן, צעגעלניאנא 24

אבאנעמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—גל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער־שורה: אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman